

ת"פ 41121/12/15 - מדינת ישראל נגד עבדאללה עלי, מרואן אבו סעד

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 41121-12-15 מדינת ישראל נ' עלי ואח'
בפני כבוד השופט אוהד גורדון

בעניין: מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז ירושלים -
עו"ד ע' מרקס

המאשימה

נגד

1. עבדאללה עלי ע"י ב"כ עו"ד ג' שוכרי
2. מרואן אבו סעד ע"י ב"כ עו"ד מ' חנא

הנאשמים

הכרעת דין

רקע

1. בכתב האישום יוחסו לנאשמים 11 עבירות של מרמה, ערמה ותחבולה לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן "פקודת מס הכנסה"); 11 עבירות לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן "חוק מע"מ") ו-50 עבירות לפי סעיף 98(ג)(4) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963 (להלן "חוק מיסוי מקרקעין").
2. לטענת התביעה כפי שהובאה בכתב האישום, במהלך 2002 רכשו הנאשמים, שהם תושבי ישראל, חלקת קרקע במחנה הפליטים שועפט, באזור המכונה ראס שחאדה. בשנים 2002-2008 בנו על החלקה בניין ובו כ-65 דירות (להלן: "הבניין" או "הפרויקט"). יצוין כי מן הראיות עלה שדובר בקומפלקס של מספר בניינים צמודים (למשל הודעת הנאשם 1 ת/7, ש' 21, או העד חמאדה אלרג'בי בפ/132). כפי הנטען, בשנים 2003-2012 מכרו הנאשמים את רוב הדירות ללקוחות שונות, חלקן לאחר השלמת הבניה אך רובן לאחר השלמת בניית שלד ומעטפת בלבד. את הדירות שלא מכרו, השכירו לדיירים תמורת דמי שכירות. בשנים 2003-2013 קיבלו תקבולים מקוני הדירות ודמי שכירות, בשיעור של לפחות ארבעה מיליון ₪. העסקאות והתקבולים לא דווחו לרשויות המס והנאשמים לא שילמו בגינם מיסי הכנסה, מע"מ ומקרקעין, לא ניהלו ספרים ולא הוציאו חשבוניות.
3. בתשובה לאישום מיום 4.2.17 כפר הנאשם 1 (להלן "עבדאללה") במיוחס לו. הוא אישר כי מכר מעט דירות שהיו בבעלותו אך הכחיש שהיה עליו לדווח עליהן לפקיד השומה. עוד אישר כי לא דיווח על הכספים שקיבל.

הנאשם 2 (להלן "מרואן") הגיש תשובה לאישום למחרת היום, וטען כי שימש כ"איש קש בלבד". במסגרת זו נדרש לרשום קרקע על שמו, בהמשך נדרש לוותר על הרישום ולאחר בניית הדירות נדרש שוב לחתום על הסכם למכירת מספר דירות. בהקשר זה שולם לו סך של 1,000 ש"ח "עבור כל חתימה עבור כל דירה" והוסבר לו

שחתימתו דרושה משום שנרשם בעבר כבעלים. הוא טען שלא נטל כל חלק בבניה או במכירת הדירות, ולא קיבל סכום כלשהו למעט אותה "עמלה". עוד טען להתיישנות העבירות המיוחסות לו.

4. בישיבה מיום 8.5.19 נקבע כי ההגנה תגיש סיכומיה עד 15.7.19. חזרתי על כך בהחלטה מיום 24.6.19. המועד חלף ולא הוגשו סיכומים. ביום 17.7.19 הוריתי בנושא, אך החלטה זו נותרה ללא כל תגובה. ביום 24.7.19 קבעתי שאם לא יוגשו סיכומים עד 28.7.19 ייחשב הדבר כוויתור על הגשתם. ביום 25.7.19, לבקשת באי-כוח הנאשמים, ניתנה ארכה להגשת סיכומי הנאשם 2 עד 10.8.19 וסיכומי הנאשם 1 עד 25.8.19 בציון שעל ההגנה להסתפק בארכות אלה ובחלוף המועדים תינתן הכרעת דין גם אם לא יוגשו סיכומים. מועדים אלה חלפו מבלי שהוגשו סיכומים. מצב זה נותר בעינו למרות החלטה נוספת מיום 27.8.19 בה הובהר כי הכרעת הדין תינתן בהעדר סיכומים. משכך, ניתנת הכרעת הדין על יסוד הנתונים שלפניי.

פרשת התביעה

5. זו הורכבה משורה של רוכשי ושוכרי דירות בפרויקט. עדויותיהם מציירות תמונה אחידה למדי, המציבה את הנאשם 1, עבדאללה, במוקד פעילות המכירה וההשכרה של הדירות, כמי שמולו פעלו הדיירים וכמי שלו שולמו הכספים שהתקבלו ושאליו ערך הסכמי-המשך עם דיירים שביקשו לצאת מדירותיהם או לשנות סטטוס. מקצת העסקאות בוצעו עם הנאשם 2, מרואן. אפרט:

עסקאות עם עבדאללה

6. תחילה אדון בעדים שמסרו על עסקאות אל מול עבדאללה בלבד, ללא מעורבות של הנאשם 2, מרואן. אחד מהם הוא **יוסף קרסלי**, שהעיד כי בשנת 2009 ביקש לרכוש דירה וניגש לפרויקט שכן "כולם יודעים שעבדאללה יש לו דירות לשכירות או למכירה". העד פנה לעבדאללה שהראה לו את הדירה. כשנשאל האם ביקש אסמכתאות לבעלותו של עבדאללה בבנין השיב בשלילה ו"כל הבנין הזה שלו" שכן "כולם קונים מעבדאללה" (פ' 25 ש' 27 - פ' 26 ש' 1). אל מול עבדאללה סוכמה רכישת דירה תמורת 29,000 דנר ירדני שהם כ-150,000 ₪ (פ' 23 ש' 27), העד שילם מקדמה של 15,000 ₪ מסר שיקים חודשיים לתקופה של שנתיים בסך 1,200 ₪ כל אחד, ונערך הסכם בעל פה ובכתב (פ' 20-21). בהמשך תיקן כי דובר בייפוי כוח שנערך אצל נוטריון בשם עבד כאתב שהינו "בעלה של פאטמה", אחותו של עבדאללה (פ' 26 ש' 17). בשנת 2014, בשל קשיים כלכליים, פנה העד לעבדאללה וסיכם עמו שהעסקה תהפוך לעסקת שכירות של תשלום 1,500 ₪ בחודש כולל מים וחשמל (פ' 21 ש' 31-3), וסכום הפקדון ששולם יקוזז בחודשים בהם העד לא יוכל לעמוד בתשלומי השכירות (פ' 24 ש' 9). כך הוא משלם מאז.

העד הותיר רושם אמין. הוא מסר שאין לו סכסוך עם עבדאללה ואף הביע דעתו כי "הוא אדם טוב" וסיפר שעבדאללה עוזר לו בהימנעות מגביית שכירות בחודשים בהם העד במצוקה כלכלית, ואף ברכישת מזון וחפצים לילדיו של העד (פ' 21 ש' 18-20). לא התרשמתי כי ביקש לטפול אשם על הנאשם 1, ולגבי הנאשם 2 מסר שאינו מכירו (פ' 22 ש' 20). בשל כך אני מקבל את עמידת העד, בחקירתו הנגדית, על כך שתחילה גובש הסכם למכר הדירה ורק לאחר מספר שנים הומר לשכירות, ואת תשובותיו לב"כ הנאשם 1 בהן עמד על כך שדובר בהסכם מכר (פ' 23-24). עוד אני מקבל את עמידתו על כך שנחתם ייפוי כוח כמצוין לעיל, וזאת הגם שלא הצטייד במסמך עצמו כשהגיע לעדות (ואציין כי הציע להציגו דרך הטלפון הנייד אך הצעתו נתקלה בהתנגדות ב"כ הנאשם 1).

7. עסקה נוספת עם עבדאללה תוארה בעדותה של **אנעם נסרואי**. היא סיפרה כי תרה אחר דירה ושמעה שלעבדאללה דירה למכירה. אף היא סיפרה שהעסקה נערכה אצל עו"ד שהוא גיסו של עבדאללה, שלא ידעה לנקוב בשמו, וכי סיכמה את תנאיה מול עבדאללה. הדבר התרחש כ-4-5 שנים טרם עדותה, שנמסרה ביום 17.10.17. העדה מסרה כי השלימה, בתשלומים חודשיים של 1,500 ₪, את תשלום מלוא תמורת הדירה בסך 120,000 ₪, ובשל בעיות באיכות הבניה מכרה בהמשך את הדירה ליוסף מוחמד חליל טוויל (פ/53-50). העדה הוסיפה כי טרם העסקה עבדאללה סיפר לה שהוא הבעלים, וכי שילמה לו 150 ₪ מדי חודשיים עבור החשמל (פ/53-52). בהמשך תיארה כיצד פתח את דלת הדירה והראה לה אותה טרם הרכישה, וכי לאחר שקיבלה דרישה לתשלום מיסוי מקרקעין וזאת בעקבות החקירה, עבדאללה הוא ששילם את הסכום (פ/56-55, נ/2).

דובר בעדות אמינה. היא לוותה בפרטים מוחשיים המציגים זיכרון אמת. כך למשל תיארה העדה את המו"מ שהתנהל בדירה, בנוכחות בן דודה וכיצד ניגשו בהמשך לעורך הדין לעריכת מסמכי המכר (פ/56). אלה הוצגו, בצירוף שני שיקים של העדה על סך 1,500 ₪ כל אחד וצילום תעודת הזהות שלה (ת/2), באופן התומך בעדותה. עוד תיארה כיצד נשר חול מתקרת הדירה וחלו ניתוקי חשמל תכופים ולכן עזבה את הדירה. העדה ציינה גם את הסכום שקיבלה ממר טוויל, סך 100,000 ₪ וכי הפסידה לפיכך 20,000 ₪ ברכישת הדירה ומכירתה. היא אף אישרה שלא דיווחה על העסקה לרשויות (פ/54-53). לא הוצג סכסוך בינה לבין עבדאללה, והיא מסרה כי אינה מכירה את מרואן (פ/53 ש' 13).

בנסיבות אלה אני מוצא לקבל את עדותה. אני ער לכך שהעדה אישרה שאינה חתומה על הסכם המכר. אמין עלי הסברה, לפיו אינה חתומה על ההסכם משום שלא התבקשה לחתום, כי ייחסה חשיבות בעיקר לאישור הנוטריוני המקנה לה בעלות בדירה, חתמה היכן שהתבקשה לחתום ולו הייתה מתבקשת לחתום במקומות נוספים הייתה חותמת, וכי חתמה באותו מעמד גם על השיקים שמסרה לעבדאללה (פ/59). אציין כי רבות מהעסקאות שנדונו בהליך זה בוצעו בדרך של עריכת יפוי כוח באישור נוטריוני של חתימתו של עבדאללה, ללא חתימה של הרוכש, והעסקה עם העדה אינה שונה במובן זה. בנוסף, עצם קיום הסכם המכר מומחש בתשלומים ובמסירת הדירה לידי העדה. לכן, אין בסוגיה זו לגרוע מעדותה.

עוד אני ער לחקירתה הנגדית של העדה בסוגיית התשלומים בגין הדירה, ולכך שציינה כי לא ראתה את בן דודה משלם לעבדאללה את המקדמה בסך 60,000 ₪ הגם שהתחייב לעשות כן משום שחב לה כסף (פ/62-61). אני ער גם לשאלות אודות מסמך שנכלל בת/2, שנטען כי בן דודה אישר במסגרתו את קבלת המקדמה כחלק מתמורת הדירה. בנסיבות בהן הדירה נמסרה והעדה התגוררה בה לאורך שנים ואף מכרה אותה בהמשך לאחר, ובהעדר כל הוכחה לאפשרות שהמקדמה לא שולמה (הנאשם 1 אף לא טען כך בעדותו אלא אישר את העסקה עם העדה), אני סבור שניתן לאמץ אפשרות זו. אציין שהעדה תיארה כיצד הנאשם 1 נהג להביא אליה שיקים חודשיים שלא נפרעו (פ/60), ולא נטען או בוסס כי דרש ממנה בנוסף את תשלום המקדמה. עוד אציין כי מדובר בסכום של מחצית מתמורת הדירה, ואין זה סביר שהנאשם מסר את הדירה, אפשר מגורים בה ולא נקט כל פעולה מבלי שקיבל את מחצית התמורה. לכן, אין אלא להסיק כי קיבל את כלל התמורה לרבות המקדמה.

8. גם **מורד קיאנייה** סיפר כי רכש דירה מעבדאללה, בשנת 2006. הוא תיאר כיצד העסקה בוצעה בידי אביו עבורו ובהעדרו, אך ידע על הביצוע משום שהוצגו בפניו המסמכים. אלה הוגשו כת/3. ידיעת העד אודות העסקה נשענת גם על חוויות שנחוו על ידיו ככלי ראשון, שכן לצד אמירה לפיה אביו שילם לעבדאללה 20 או 30 אלף ₪ הוסיף כי היתרה שולמו על ידו לעבדאללה בתשלומים של 1,000 ₪ במזומן, ואף הציג בבית המשפט קבלות שקיבל מעבדאללה תמורת התשלום (פ/65 ש' 7, פ/68). עוד מסר כי לפי

ההסכם היה עליו לשלם סך 16,000 דנר עבור הדירה, וכי פרע את הסכום במלואו (שם, ש' 15-18). לגבי הנאשם 2, מרואן, מסר שאינו מכיר (פ/67 ש' 12).

עדות העד הייתה מוחשית ואמינה. בכלל זה תיאר כיצד התקשה לשלם את חלק מהתשלומים החודשיים "הייתי קצת חנוק והפסקתי שנה" (שם), וכיצד קיבל את הדירה במצב של "שלד" והתקין בעצמו את דלת הכניסה (שם, ש' 22). הגם שלא נכח בעסקה, עדותו קושרת את עבדאללה למכירה וכן לקבלת מלוא התמורה בתיאור התשלומים שבוצעו, באמירתו כי התמורה שולמה במלואה, ובעמידתו על זהות המוכר ("מה זאת אומרת הכל כתוב בניירות"). עוד ציין שעורך הדין שטיפל בעסקה היה עורך דין "של" עבדאללה בשם מוראד עבדל מג'יד, בפניו חתם העד על מסמכי הרכישה (פ/66 ש' 5-1, פ/67). מן העדות עלה שהעד רוחש כבוד לעבדאללה ואף כינה אותו "נשמה, בחור טוב" וציין כי משך תקופה של לפחות שנה בה התקשה לעמוד בתשלומים החודשיים, עבדאללה נמנע מלדרוש את הכסף (פ/67). ממילא, שלא בוססה סיבה שתהיה לעד להפליל בכזב את עבדאללה, והוא גם נמנע מכך כשמסר שאינו יודע ממי רכשו יתר הדיירים את דירותיהם (פ/70). בנוסף, עבדאללה אישר בעדותו את העסקה עם העד (פ/190). בשל כל אלה, אני מקבל את עדותו.

9. גם **בדר סכאפי** העיד כי רכש דירה מעבדאללה, וזאת ב-2004. את המו"מ ניהל חמו, סוכם על רכישה תמורת 100,000 ₪ בתשלומים של 1,200 ₪ לחודש, והתמורה שולמה במלואה. העד סיפר שקיבל את הדירה במצב של שלד, והשלים את הנדרש בעצמו. עוד סיפר כי את התשלומים העבירו לעבדאללה ישירות כאשר פגש בו (פ/71-72). אלמנט נוסף הקושר את עבדאללה למכירה לעד עלה מחקירתו הנגדית, בה אישר כי בחקירת המשטרה מסר שחתימת מסמכי המכר בוצעה מול עבדאללה ועורך דינו, וזיהה את חתימתו על המסמכים (מוצג ת/4 שידון להלן), לצד חתימה שב"כ הנאשם 1 מסר כי היא של עבדאללה. עוד סיפר כי שילם מקדמה בסך 14,000 ₪ ואת היתרה בתשלומים החודשיים הנזכרים לעיל, וכי גיסו ובניו רכשו אף הם נכס בבנין מעבדאללה (פ/73-74). כל אלה מעידים על מכר מעבדאללה לעד, וזאת למרות אמרות העד כי את רוב המגעים ניהל חמו.

עדותו של מר סכאפי אמינה עלי. הוא ציין שאינו מכיר את עבדאללה למעט בהקשר של מכירת הדירה, ואין לו סכסוך עמו (פ/71-72). לאורך עדותו הפגין כבוד רב לעבדאללה, אותו הקפיד לכנות "שיך" (למשל פ/74). הוא לא ידע לומר כי דובר בבנין של עבדאללה (פ/73). כל אלה מצביעים על עדות אמת להבדיל מניסיון הפללה. מסקנה זו אף נתמכה במסמך המכר המאושר נוטריונית, ת/4, שהעד זיהה את חתימתו עליו. לאלה אוסיף שגרסת העד הולמת את הדברים שמסר בחקירה, שאמינותם ניבטת גם מכך שהעד הפליל בהם את עצמו (כשאישר שלא דיווח על הרכישה לרשויות המס - הודעתו הוגשה וסומנה נ/3). לבסוף אציין שעבדאללה אישר בעדותו גם את העסקה עם מר סכאפי (פ/192).

10. עסקה נוספת עם עבדאללה הוכחה בעדותו של **אחמד סבאח**. הוא תיאר כי ביום 31.12.05 רכש דירה מעבדאללה, במעמד בו נחתם אצל עורך-דין הסכם עם עבדאללה. בהמשך מסר העד שהעסקה נערכה על שם אמו אך דובר ברכישה עבורו והוא נשא בתשלומים (פ/76 ש' 28). העד מסר שסוכם על מחיר של 162,000 ₪, בתשלומים של 2,000 ₪ בחודש אותם שילם לעבדאללה ("כל חודש הייתי משלם לשיח כסף, כל חודש הייתי הולך אצלו או שהוא היה בא אצלנו. עד שגמרתי את כל הסכום של 160,000 ₪ - פ/75 ש' 27). העד זכר לומר כי ביום חתונתו, 8.8.09, סיים לפרוע את התשלומים. עבדאללה הוא שהראה לעד את הדירה טרם הרכישה ("הלכתי אצלו, אצל עבדאללה, הראה לנו את הדירות, אמר צריך פה ופה, אמר לי ביניה הזאת, וקנינו" - שם, ש' 22. ראו גם פ/78). עם פתיחת החקירה העד מסר לעבדאללה את מפתח הדירה, יצא ממנה ("לא רוצה בעיות עם המדינה") ופנה לעורך-דין להגשת תביעה כנגד עבדאללה (פ/76).

לגבי הנאשם 2, מרואן, מסר העד כי הוא מכירו אך אין לו קשר למכר הדירה (פ/78 ש' 6).

עדותו של סבאח אמינה עלי. היא נתמכת במסמכי הרכישה ת/5א, הכוללים גם קנס מינהלי שקיבל העד. העד אישר כי מסמכים אלה נערכו על שם אמו אך מסר כי הרכישה הייתה עבורו (פ/77-76), כי הוא קיבל את הדירה והתגורר בה תקופה קצרה טרם החזירה לעבדאללה, וכי הוא אשר נשא בתשלומים אותם שילם ישירות לעבדאללה. בנסיבות אלה, ומשהמחלוקת אינה על הבעלות בדירה אלא על עצם ביצוע עסקה וקבלת תמורתה בידי עבדאללה ללא דיווח, אין בסוגיה זו לגרוע מעדות העד. זאת ועוד, העד טען בחקירתו הנגדית כי לאחר שהחזיר את הדירה לעבדאללה וביטל את העסקה עמו, הלה השיב לו את הסכומים שקיבל ממנו (פ/77 ש' 30), דבר הממחיש את מהימנותו וכי לא ביקש לבוא חשבון עם עבדאללה באמצעות עדות כוזבת.

11. עד נוסף שמסר כי רכש דירה מעבדאללה הוא **חוסאם שוויקי**. הוא סיפר כי רכש את הדירה ב-2007 או 2008, לאחר שהופנה לעבדאללה בידי אנשים שאינו מכיר ("הם אמרו שהבנין שייך לשיח עבדאללה ואני ראיתי את הבית בדקתי וקניתי כמו שאר האנשים ממנו" - פ/88 ש' 4). בדומה לרוכשים קודמים, גם עד זה תיאר חתימת הסכם מכר אצל עורך דין, ומסר כי סוכם על תמורה של כ-125,000 ₪ (בחקירתו הנגדית טען לסכום של 130,000 ש"ח - פ/92), וכי חתם על שטרי חוב ושילם מקדמה בסך 25,000 ₪. סכום נוסף בסך של כ-50,000 ₪ שילם לפרקים כנגד שטרי החוב באמצעות סכומים שלווה מקרובי משפחתו. כל התשלומים שולמו במזומן לעבדאללה. בחקירתו הנגדית הוסיף העד כי דובר בתשלומים חודשיים. העד קיבל את הדירה עם החתימה על ההסכם, היינו ב-2008. בשנת 2016, כשהעד זומן לחקירה, הוא יצא מן הדירה והחזירה לעבדאללה תוך סיכום עמו שתמורת התקופה בה התגורר בדירה יקוזזו דמי שכירות מהסכומים ששילם (פ/89 ש' 32-7). בהמשך הבהיר כי יצא מהדירה משום שהבין שהיא בסכנת הריסה (בהעדר היתר), וכי עבדאללה אמר לו שאם תיהרס הוא ימסור לו דירה אחרת אך העד לא ביקש דירה אחרת ולא דובר על דירה ספציפית (פ/94-95). כשנשאל כיצד ידע שעבדאללה הוא בעל הדירה שרכש, השיב תחילה כי שמע זאת ממי שהראה לו את הדירות, ובהמשך ציין שעבדאללה אמר לו שהבנין והקרקע שלו (פ/90 ש' 24 - פ/91 ש' 16). עוד אישר את חתימתו על מסמכי המכר, עליהם מופיע גם שמו של עבדאללה (ת/15 ות/18 מסמך 10, פ/91-92). העד מסר שאינו מכיר את הנאשם 2 (פ/95).

עדותו של מר שוויקי אמינה עלי. הוא העיד בצורה ישירה ותוך ציון ספונטני של פרטים שהעידו על זיכרון אמת, דוגמת נוכחות אחיו במעמד חתימת הסכם המכר והעובדה שהאח נפטר לאחר מכן (פ/88 ש' 30). לא זיהיתי ניסיון לטפול אשם בכזב על עבדאללה, ובכלל זה ציין העד כי לא השלים את תשלום כל תמורת הדירה, כמובא לעיל. אני ער לכך שתחילה טען שחתימת מסמכי המכר בוצעה במשרד עורך הדין, וכשהוצג לו שבחקירת המשטרה טען שבוצעה בביתו של עבדאללה אמר שהדבר ייתכן (פ/88). לא התרשמתי שדובר בכזב, להבדיל מפער בזיכרון נוכח השנים שחלפו. אני ער גם לחוסר יכולתו של העד להצביע מתי בדיוק עבר לסטטוס של שוכר, כשלשאלתי השיב שדובר בעיתוי שלאחר הפתיחה בחקירה (פ/96) ואילו קודם לכן טען שבשלב זה כבר החזיר את הדירה. אני סבור שדובר בפער מהותי, שיש בו למנוע היסמכות על גרסת העד.

על רקע זה אקבל את תיאורי העד אודות העסקה שנערכה עם עבדאללה, והתשלומים ששולמו לאחרון. עם זאת, לא אוכל לקבל את דברי העד בחקירתו הנגדית, כאשר הוצע לו שדובר בעסקת שכירות ולא מכר, והוא נטה לאשר זאת. העד אינו משפטן, ואת הדברים מסר לאחר שהוצעו לו בידי ב"כ הנאשם 1 כפרשנות משפטית של טיב העסקה (פ/92-93). בנוסף, את הדברים מסר בצורה בלתי נחרצת, ובהמשך חזר והתייחס לעסקה כעסקת מכר בציינו כי נחקר לגבי רכישת הדירה ומסר לחוקרים שרכש אותה מעבדאללה (פ/93-94). גם לשאלתי התייחס לעסקה כעסקת מכר, וטען שעבר להתגורר בשכירות רק לאחר החקירה (פ/96). בנסיבות

אלה, לא ניתן לזהות בדבריו אמירה מוצקה בדבר היות העסקה עסקת שכירות, ולא מכר.

12. **טארק אלמוגרי** הינו רוכש נוסף מעבדאללה. הוא סיפר כי רכש את הדירה ב-2007, וכי הסיכום הכספי בוצע מול עבדאללה וכלל סכום כולל של 20,000 דנר, בתשלומים חודשיים של 1,500 ₪. העד סיפר כי היה אמור לסיים לשלם כחמש שנים טרם עדותו (שנמסרה ב-23.10.17) אך טרם סיים לשלם ואינו יודע לומר כמה שילם עד היום. כשהוצג לו שבחקירתו טען ששילם 50,000 ₪, טען שיכול להיות שזהו הסכום, כולל סכום המקדמה (פ/102-101). בחקירתו הנגדית הוסיף שמסמכי המכר נחתמו בביתו של עבדאללה (פ/103).

גם עדותו של מר אלמוגרי אמינה עלי. הוא מסר שיחסיו עם עבדאללה טובים, והפגין הערכה לגמישותו של עבדאללה בקבלת התשלומים מהעד ("חודשיים שלוש או ארבע לא משלם והוא לא מבקש" - פ/102 ש' 6). לא ראיתי אינדיקציה לכזב בדבריו, או לניסיון לטפול אשם בכזב. המחשה לכך ניתן למצוא בדבריו לפיהם אינו מכיר את הנאשם 2, מרואן (פ/104). אני ער לחוסר יכולתו להיזכר האם מסר את הסכום מכר הדירה למשטרה או שהוא מצוי בביתו (פ/103-102), אך איני סבור שמדובר בנושא שבמהות שיש בו להשליך על משקל עדות העד, או להראות שהעד בדה מלבו את העסקה עם עבדאללה. כך בפרט משייפוי כוח המשקף את מכירת הדירה לעד נכלל בחומר הראיות, בחתימתו המאומת של עבדאללה (חלק מת/18).

13. תמונה דומה עלתה מעדותו של **מחמוד אלרג'בי**. הלה העיד שרכש מעבדאללה מספר דירות, כשמונה שנים טרם עדותו (שנמסרה ב-23.10.17), תמורת סכום של 70-75,000 ₪ לדירה ובתשלומים חודשיים של 500-1,000 ₪, אותם טרם סיים לפרוע. העד סיפר כי תחילה רכש שתי דירות, בהמשך שתי דירות נוספות אותן החזיר בשל "בעיה" ואז רכש שתי דירות נוספות - ובסך הכל ארבע דירות, חלקן על שם ילדיו. העד מסר כי עד כה שילם כ-40,000 ₪ לכל דירה. הוא לא קשר בדבריו את מרואן לעסקאות עמו, וכשנשאל האם יש לעבדאללה שותפים מסר שאינו עוסק בכך וכי הקשר שלו היה ישיר עם עבדאללה (פ/107).

אמינותו של העד והעד רצון מצדו לפגוע בעבדאללה ניכרו בהערכה הרבה שהפגין כלפי הנאשם 1. הוא סיפר כי יחסיו עם עבדאללה טובים, כי הבניינים בהם מצויה דירתו נקראים "הבניינים של שיח' עבדאללה" וכי עבדאללה עוסק בסולחות. עוד סיפר כי עבדאללה התחשב בקשיים כלכליים של קוני דירות, נמנע ממשא-ומתן עמם והסתפק בסכומים שיכולים היו להציע (פ/104-106). גם לגבי עצמו, מסר העד כי הוא פורע את התשלומים בהתאם ליכולותיו הכלכליות וכי עבדאללה אינו מלין כשהעד אינו משלם והיחסים ביניהם מושתתים על אמון הדדי (פ/107-106). עוד מסר שלא נערך הסכם כתוב בינו לבין עבדאללה וכי לא שולמו מקדמות. כל אלה המחישו את כנותו וכי לא ביקש לבוא חשבון עם עבדאללה.

אציין שבמסגרת ת/18 הוצג ייפוי כוח נוטריוני והסכם מכר של 3 דירות בידי עבדאללה ל"יוסף מחמוד יוסף אלרג'בי", אך הן לפי העד והן לפי עבדאללה נמכרו לעד לפחות 4 דירות (עבדאללה אף טען לפרקים ל-5), כך שאין במסמך זה לשלול את טענות העד. המחשה נוספת לאמינותו מצויה בהערכתו את הסכום ששילם בגין כל דירה, שהולמת את חלוף הזמן מאז הודעתו במשטרה (אז טען ששילם כ-38,000 ₪ - פ/105 ש' 30-21).

העדויות מצביעה, אפוא, על מספר עסקאות למכירת דירות שביצע עבדאללה. הגם שהעד התייחס לשש דירות, אני נמנע מלקבוע כי בוצעו שש עסקאות וזאת משום שסיפר שהחזיר שתיים בשל "בעיה" שטיבה לא הובהר ובמקומן רכש שתי דירות נוספות. הוא לא טען ששילם או התחייב לשלם עבור שש דירות. משכך, קיים לפחות ספק כי דובר בשש דירות, ויש לקבוע שדובר בארבע.

14. לגבי אחת מהדירות שרכש העד מחמוד אלרג'בי, נשמעה גם עדות בנו, **חמדה אלרג'אבי** הלה סיפר כי

אביו רכש עבורו דירה בבניין, בתקופה בה התגורר בירדן. הוא סיפר כי הרכישה בוצעה ללא הסכם, ובהמשך נחתם "חוזה שכירות" בינו לבין עבדאללה וזאת בשל שיקולי ארנונה ועל מנת להראות למשרד הפנים כי העד מתגורר בירושלים. העד סיפר שהדירה לא נרכשה על שמו, ועמד על כך שדובר בעסקה של מכר ולא של שכירות למרות האמור בחוזה הנזכר לעיל. הוא מסר כי למד שעבדאללה הוא הבעלים ממנו רכש אביו את הדירה, כי לא שולמה מקדמה אך העד שילם לעבדאללה את תמורת המכר בתשלומים חודשיים של ₪ 1,000 בחודש שהועברו "דרך" אביו של העד לאורך 4-5 שנים, וכי הפסיק לשלם כשלוש שנים טרם עדותו, שנמסרה במרץ 2018 (פ/130-131). בחקירתו הנגדית חזר ועמד על כך שהתשלומים אינם דמי שכירות וכי חוזה השכירות הוא כוזב. עוד סיפר שהוא עצמו לא מסר כסף לעבדאללה, וכי שמע שהפרויקט שייך לעבדאללה (פ/132). עוד מסר שאינו מכיר את נאשם 2, מראן.

עדותו של עד זה הולמת בעיקרה את עדות אביו, שעל אמינותה עמדתי לעיל. על כן ובשים לב להתרשמותי מאופן מסירת העדות שהתיישבה עם כנות, אני מקבלת. אני ער לכך שהעד פעל מול אביו לרבות בביצוע התשלומים, ושמע ממנו חלק מהנתונים שסיפר לרבות על רכישת הדירה מעבדאללה. לכן, אפשר שבפני עצמה העדות לא הייתה מספקת להוכחת עסקה מול עבדאללה. אלא, שהעדות אינה עומדת לבדה ומצטרפת לעדות האב, לעדות עבדאללה ולמסמך שנזכר לעיל בהוכחת העסקה, וכן מציגה היבט נוסף הקושר את עבדאללה למערכת היחסים עם בני משפחת רג'אבי, בדמות חוזה השכירות הכוזב עליו חתם. לכן, יש לעדות משקל ראייתי לחובתו של עבדאללה.

15. עדות מורכבת יותר הוצגה בידי **נאדר רג'בי**. בשל פערים מהותיים בין עדותו בבית המשפט ובין הגרסאות שמסר בחקירות המשטרה, התקבלו הודעותיו לפי סעיף 10א לפקודת הראיות (ת/34). לאחר בחינה, סבורני שיש להעדיף את הגרסה שמסר העד בהודעותיו, ולא אוכל לקבל את הגרסה המאוחרת שהציג בבית המשפט.

16. בחקירה ראשונה מיום 16.6.13 שעה 9:13 סיפר העד שהוא מתגורר באחת הדירות בבניין, בשכירות. דובר בגרסה מפורטת בה תיאר את הדירה ואת זהות שכניו, ופירט קרובי משפחה שלו שרכשו או שכרו דירות מעבדאללה. הגרסה אינה נוחה לעד עצמו שאישר בה כי הוא מתגורר בדירה שנבנתה ללא היתר, ואף סיפר כי זייף מדי שנה הסכם שכירות בחתימת עבדאללה אותו הגיש לעירייה ולביטוח לאומי (ש' 96-97). מכאן ניבטת אמינות הגרסה שנמסרה באותו מעמד. במסגרתה, הצביע העד על עבדאללה ("אבו חסן עלקם עבדאללה" שהוא "עבדאללה עלי" - שם, ש' 55-60, וראו זיהוי בתמונה בסוף ההודעה) כמי שממנו שכר את הדירה, שדואג לתחזוקת הבניין ושהוא בעל הבניין (ש' 74). העד מסר כי חתם הסכם שכירות מול עבדאללה, והוא משלם לו דמי שכירות של ₪ 1,000 בחודש, במזומן. עוד סיפר שגובש ביניהם הסכם בעל פה "שמתי שאני יגיע לסכום של 200,000 שקל ממה שאני מעביר לו כל חודש אז הוא יעביר לי את הדירה" (ש' 92-93).

בחקירה שניה מיום 16.6.13 שעה 13:46 הציג העד את הסכם השכירות שחתם אל מול עבדאללה, ולצידו הסכמים עליהם זייף את חתימתו של עבדאללה לצורך הגשת לרשויות כמובא לעיל. עוד סיפר שאביו, אחיו ורעייתו סייעו לו בזיוף וכי הגיש את המסמכים לעירייה. כל זאת עשה בעודו מוזהר בעבירות זיוף ולפי דיני התכנון והבניה, דבר הממחיש את אמינות הדברים. בהמשך ציין שאינו יודע האם אביו העביר את המסמכים לעבדאללה לחתימה וכי עבדאללה "רק פעם או פעמיים חתם מולי וכל השאר אני לא יודע אם הוא חתם או אבא שלי זייף" (ש' 24-25).

הודעה שלישית מיום 7.7.13 אינה רלבנטית ולא תדון כאן.

17. בבית המשפט הציג העד גרסה שונה, אחידה ואמינה פחות. לפיה, דירתו נרכשה עבורו בידי אביו, אך הוא לא ידע שהדירה נרכשה עד שנלקח לחקירה, עד היום אינו יודע למי שייך הבית, ואביו אמר לו שהיא שייכת לו (לעד). לגבי עבדאללה מסר שהוא גיסו, מתגורר בבניין אך אין לו קשר לדירות והעד לא שוחח עמו עליהן מעולם. בד-בבד טען שהעביר לאביו 1,000 ₪ מדי חודש ואביו העביר את הסכום, מבלי שפירש למי הועבר הסכום (פ/124 ש' 24-פ/125 ש' 18). העד טען שמסר אמת בהודעותיו, אך בניגוד להן הכחיש שזיף חתימות על הסכמי השכירות. כשהוצגו לו דבריו בנושא שתועדו בהודעות, התכחש להם (פ/126). עוד הכחיש שחתם על חוזה מול עבדאללה, ואז טען לראשונה שחתם על הסכם לרכישת הדירה אך לא בנוכחות עבדאללה (פ/126 ש' 26 - פ/127 ש' 11). אמירה זו סתרה את אמירתו הקודמת לפיה עד לחקירתו לא ידע שהדירה נרכשה עבורו. בחקירתו הנגדית טען העד כי "קנה" את הדירה ב-2005, שאינו יודע מי בעלי הקרקע וכי לא שילם לעבדאללה דבר. עם זאת הוסיף ששילם לאביו, שאמר לעד כי הוא מוסר את הסכום לעבדאללה (כך בניגוד לאמירה הקודמת להעדר כל קשר של עבדאללה לדירה - פ/128 ש' 7 - פ/129 ש' 10). עוד מסר שאינו מכיר את הנאשם 2, מרואן (שם).

18. גרסת העד בבית המשפט לא הותירה רושם אמין, וניכר כי היא מונעת מניסיון להרחיק את עבדאללה מן העסקה שבוצעה לגבי דירת העד ואת העד מחשדות הזיוף. בין הבקיעים השונים שהופיעו בה והומחשו לעיל אציין את האמירה הקושרת את עבדאללה לקבלת דמי השכירות, בניגוד לאמירה קודמת לפיה הסכום שולם לאביו של העד. להבדיל, גרסת העד בחקירתו הייתה אחידה, מפורטת ונתמכה בהסכם שהציג ובכך שהפליל עצמו באמירותיו. בנסיבות אלה, אני מוצא להעדיף את הודעות העד ולקבוע, כי משנת 2005 ואילך שכן העד את דירתו מעבדאללה תמורת 1,000 ₪ לחודש (עד למועד הגשת כתב האישום בדצמבר 2015 מדובר ב-11 שנים, כלומר בדמי שכירות של כ-132,000 ₪).

אציין כי עבדאללה טען בחקירותיו שמכר לאביו-יוסף רג'בי, שכל הנראה הוא מחמוד אלרג'בי הנזכר לעיל, חמש דירות. במסגרת זו כלל גם את העסקה שנוגעת לנאדר רג'בי (ת/8 ש' 98). עם זאת, בעדותו טען לארבע דירות והיות שהדבר תואם את עדות מחמוד אלרג'בי אקבל מספר זה. בשל כך, בשל התרשמותי מעדותו של נאדר רג'בי ומשום שמדובר בחלופה הנוחה להגנה ויש לאמצה בהתעורר ספק, אתייחס לעסקה עם נאדר רג'בי כעסקת שכירות ולא מכר.

19. עד נוסף שהעיד על עסקה עם עבדאללה הוא **מוחמד אזחיימאן**. הלה סיפר כי כשנה טרם חקירתו במשטרה שהתרחשה ב-2013 רכש דירה מעבדאללה, בפגישה שהתרחשה בדירתו של האחרון, ללא הסכם בכתב, בסכום של 160,000 ₪ ותוך תשלום מקדמה במזומן של 30,000 ₪ ותשלומים חודשיים של 1,500-2,000 ₪, בהתאם ליכולות הכלכליות של העד. לעיתים, כך מסר, לא הצליח לעמוד בתשלום. התשלומים המשיכו עד כחודש-חודשיים טרם עדותו, שנמסרה ביום 27.3.18, והעד הוסיף במהלכה כי יסיים לשלם בעוד כשנה - ומכאן ששילם את הסכום של 160,000 ₪ בניכוי של 24,000 לכל היותר, היינו 136,000 ₪ לכל הפחות (פ/133 ש' 21 - פ/134 ש' 26). עוד מסר שהתגורר בדירה כשנה (פ/136).

עדות זו הותירה רושם אמין. היא כללה פרטים מוחשיים המעידים על תיאורי אמת, כגון אמירות העד מיזמתו אודות תשלומים שהחמיץ, והסבר כי חדל להתגורר בדירה משום שילדיו סובלים מנכות והוא זקוק לדירה נגישה לאמבולנס ולכן שוכר דירה אחרת (פ/134 ש' 27 - פ/135 ש' 4). עוד תיאר כי ביצע את התשלומים במזומן לעבדאללה לאחר שיחה עמו, בפגישה בשער שכם או ברח' צלאח א-דין, וכי מאז חקירתו הדירה עומדת ריקה והוא לא מעוניין להשכירה או למכור אותה משום שהבין שישנן בעיות עם הפרויקט (פ/135 ש' 13-5). לא התרשמתי שהעד ביקש להפליל בכזב מי מהנאשמים, ובכלל זה סיפר כי היחסים שלו עם עבדאללה תקינים

(שם) וכי אינו מכיר את הנאשם 2, מרואן (פ/136 ש' 2-3). אני ער גם לתשובותיו בחקירה הנגדית לפיהן לא ראה מסמך המוכיח בעלות של עבדאללה בדירה שרכש, אך הדבר משותף לכלל הרוכשים שעבדאללה לא הציג בפניהם מסמכים שכאלה ואשר הסתמכו על דבריו. גם עד זה סיפר על יחסי אמון עם עבדאללה, שכללו תשלומים במזומן, רכישה ללא הסכם והסתמכות על רישום בכתב יד של מצב ה"חוב" (פ/135 ש' 16-32). כל אלה עיצבו עדות אמינה, המוכיחה עסקה נוספת שביצע עבדאללה.

20. שלוש עסקאות נוספות הוכחו בעדותו של **דאוד חמודה**. הלה סיפר כי רכש מעבדאללה שלוש דירות במחיר של 10,000 דיןר לדירה, במתווה שלא כלל תשלום מקדמה אלא תשלומים חודשיים של 1,000 ₪. עוד סיפר העד כי לאחר חקירת המשטרה במסגרתה נלקח בנו מאחת הדירות בה התגורר, החזיר לעבדאללה שתיים מן הדירות והותיר בבעלותו דירה אחת וזאת משום שלא רצה "לעשות בעיות ואני אין לי בעיות עם המדינה" (פ/143 ש' 19-23). העד הוסיף כי אינו מכיר את הנאשם 2, מרואן (פ/146).

אני מוצא לקבל את עדותו של מר חמודה לגבי ביצוע העסקאות וסכום התמורה שסוכם, להבדיל מהמשכה של העדות שייסקר בהמשך. בדומה לעדים שנסקרו לעיל, אף הוא הפגין הערכה לאופיו של עבדאללה וסיפר שהוא "בן אדם מכובד, פותר בעיות לאנשים. הוא עוזר לאנשים" (פ/143 ש' 8). לא התרשמתי שניסה להפליל בכזב את עבדאללה, ולהיפך - אמירותיו אופיינו במגמה של חוסר זיכרון מופגן לפרטים בסיסיים, המתיישב עם ניסיון לגונן על עבדאללה, שהלך וגבר ככל שהתקדמה העדות. בנסיבות אלה יש לקבל את הפרטים שמסר בראשית העדות וכן את המובאה מחקירתו כפי שיוצג עתה.

21. אמחיש את המגמה שצוינה לעיל בעדות העד: כשנשאל איזה סכום שילם בפועל עד כה לעבדאללה על חשבון התמורה, טען העד שאינו זוכר. כך ענה גם כשנשאל מתי רכש את הדירות, וכשהוצגו לו דברים שמסר בנושא התמורה בחקירה (פ/143-144). במצב זה הסכימו הצדדים כי העד אמר בחקירתו ששילם 1,600 ₪ מדי חודש עבור כל אחת מהדירות - סכום גבוה מהסכום בו נקב בעדות, של 1,000 ₪. עוד הסכימו שאמר בחקירה כי נכון למועד החקירה הספיק לשלם יותר משלושת רבעי הסכום הכולל על הדירות - כלומר למעלה מ-7,500 דיןר לדירה - וציין שיותר לו לשלם כ-30 שיקים של 1,600 ₪ (שם). נוכח התרשמותי מעדות העד באולם, וחלוף הזמן בינה לבין האירועים הנדונים בהשוואה למועד החקירה המוקדם, אני מקבל נתונים אלה שהוצגו מתוך אמירותיו בחקירה.

המגמה האמורה המשיכה בחקירתו הנגדית של העד. הוא התבקש למסור פרטים על נסיבות הרכישה ומסמכים שנערכו, השתהה בתשובותיו וטען שאינו זוכר. עם זאת עמד על כך שנערכו מסמכי מכר לדירות וכי הלך אל עבדאללה וחתם על הסכם (פ/145 ש' 18-27). אלא, שכאשר הציג לו סגורו של עבדאללה שייתכן כי עבדאללה אינו מי שמכר לו את הדירה והוא רק סבר כך, מיהר להסכים: "בטח, אני אמרתי לכם שאני בן אדם פשוט שלח אותי אדם מכובד ושלח אותי לאדם הזה - מצביע על הנאשם 1, שהוא גם אדם מכובד וטוב. קרה מה שקרה וקניתי. ממי ואיך אני לא יודע" (פ/145-146).

נוכח המגמה האמורה אני מקבל את טענות העד לחוסר זיכרון, את גובה התשלום החודשי בו נקב בעדותו בבית המשפט ואת התכחשותו בסופה של העדות לעצם רכישת הדירות מעבדאללה. יש להעדיף את החלקים האחרים בגרסתו בחקירה ובבית המשפט, בהם אישר את העסקאות עם עבדאללה לרבות הסכום הכולל ותשלומים חודשיים של 1,600 ₪, ומסר ששילם את הסכום הכולל שהובא לעיל.

עוד הוצג יפוי כוח בחתימת עבדאללה המשקף את עסקת המכר לעד (ת/18 מסמך 14), ועבדאללה אישר בעדותו את העסקאות עמו (פ/194). בשל כך, ובשים לב למגמת העד לגונן על עבדאללה, סבורני כי הפרטים

האמורים שמסר העד ואשר מפלילים את עבדאללה הם אמינים ואני מקבלם.

22. פן נוסף של העסקאות שביצע עבדאללה הוכח בעדויותיהם של אנשי המקצוע שהתבקשו לערוך את המסמכים עבורו. כך **מחמד בשיר מוחסב**, עורך-דין ונוטריון שסיפר כי הוא מכיר את עבדאללה כשיח' מכובד ומוכר, שנהג להגיע למשרדו לצורך עריכת מסמכים ואישורים נוטריוניים. העד התייחס למסמך ת/16 שנחתם בפניו ואושר על ידו באישור נוטריוני, בו ייפה עבדאללה את כוחו של אסחאק נתשה לגבי דירה, וציין כי מדובר במכר של הדירה לידי קונה בשם ריאד אברהים אל נתשה. העד תיאר כי יפוי הכוח נחתם רק בנוכחותו של עבדאללה, ללא הקונה או מיופה הכוח, וכי לרוב אין זה נהוג לפרט ביפוי הכוח את סכומי התמורה אלא להצהיר כי זו שולמה במלואה (פ/97-98). בחקירתו הנגדית עמד על כך שדובר במסמכים לצורך מכר דירה - יפוי כוח לאסחאק נתשה על מנת להעבירה על שם ריאד נתשה (פ/99-100).

23. עד נוסף הינו **עו"ד נביל ג'ית**, שסיפר כי הוא מכיר את שני הנאשמים. כשהוצג בפניו יפוי כוח בלתי חוזר למכירת אחת הדירות אישר כי אימת את חתימתו של עבדאללה על המסמך וכי ישנם יפויי כוח רבים נוספים לגביהם אימת את חתימתו. העד הסביר גם את אופן הפעולה: לדבריו, בדירות המצויות במחנה הפליטים שועפט מקובל מכר דירות לפי יפוי כוח בלתי חוזר באישור נוטריוני, שנערך בנוכחות המוכר בלבד, אשר מייפה את כוחו של הקונה או מי מטעמו להעברת הזכויות ובכך מעביר לקונה את זכויותיו בדירה. מסמך זה נערך בידי העד מבלי שהוא נוהג לאמת כי למוכר זכויות בנכס ("בא עבדאללה או בא איש פלוני אומר לי אני מצהיר שיש לי גג במקום כך וכך ואני רוצה לחתום אני מאשר לו חתימה בלי אחריות על תוכן החוזה או יפוי הכוח" - פ/139). "עבדאללה לא מסביר לי, לפעמים מוסר לי את שם הקונה, מאיזה בניין, כל הפרטים ואני מדפיס והוא חותם, בלי הקונה אפילו. אני לא רואה העסקה, את הכסף, אני מאמת חתימתו. לפעמים הוא הביא לי יפוי כוח מודפס ואני מאשר חתימה, בלי להסתכל על הפרטים" - פ/140). בחקירתו הנגדית סיפר העד כי מדובר בנוהג במזרח ירושלים, לפיו עסקת מכר משתכללת עם יפוי הכוח הנוטריוני ("לפי התרבות והידע אצל אנשים, כל האנשים, הנוהג סרט אדום זה טאבו, יש לך סרט אדום זה טאבו. אני מתכוון לאישור יפוי כוח בלתי חוזר" - פ/141 ש' 30). עוד טען כי הוא עובד בתחום משנת 1982, ומאשר את "מרבית עסקאות המקרקעין" (שם, ש' 26).

עו"ד ג'ית הוסיף וסיפר כי עבדאללה הגיע אליו לעריכת מסמכי מכר מספר פעמים משנת 2007 ("כמה פעמים אני לא זוכר בדיוק זה מ-2007, אולי 4,5,6 פעמים לא זוכר בדיוק"), ובני משפחתו של עבדאללה עשו זאת עשרות פעמים ("כולם ביחד" - שם).

בפני העד הוצגה אסופה של יפויי כוח למכירת נכסים, והוא מסר שאישר את החתימות עליהם, אך כי רובם מסמכים הנוגעים לאחרים לרבות אחיו של עבדאללה ("מרביתם על שם אחמד והשאר על שרחביל אחיהם, יש אחד בשם רדואן, ואחד בשם עו"ד מורד...") ורק שניים מהם שסומנו 29/2007 ו-30/2007 הם אימותי חתימות של עבדאללה על מסמכי מכר דירות לקונה בשם נימר מוחמד סאלח (מסמך 29) ולקונה בשם אחמד כאמל זאהדה (מסמך 30 - פ/140).

24. עדויותיהם של שני העדים-המשפטנים מתווספות לראיות שהוצגו לעיל ומתיישבות עמן. כך במתודה של מכר הדירות בידי עבדאללה באמצעות יפויי כוח מאומתים נוטריונית, בחתימת עבדאללה בלבד ו"לזכות" הקונים. מסמכים מסוג זה הוצגו ביחס לחלק מהרוכשים (ראו למשל את האסופה ת/18), ובאופן זה יש בדברי העדים כאן לתמוך בעדים-הרוכשים.

25. בנוסף, שני יפויי הכוח אליהם התייחס עו"ד ג'ית בעדותו מוכיחים שתי עסקאות נוספות של עבדאללה. לא

אוכל לקבל את אמרת העד, בתשובה לשאלות הסנגור בחקירה הנגדית, לפיה המסמכים לא מעידים כי הדירות שנרכשו נמצאות בירושלים ואינו יכול לומר היכן הן נמצאות (פ/140). שהרי, מספר משפטים קודם לכן ביאר העד תוך עיון במסמכים כי הם עוסקים במכירת דירות בבנין המצוי "בראס אל שחאדה ענתא", בציון מספרי תת חלקה וגוש (פ/140 ש' 5-1). על המסמכים, לפי תרגומים שצורפו אליהם ללא התנגדות, מופיע פירוט זיהוי של הדירה בהתייחס למיקום הבנין, כשבנוסף לפרטים שצוינו בידי העד נרשם גם "אתר ראש שחאדה (דאחיית אלסלאם) ענאתא/ירושלים". בנוסף, יפויי הכוח הללו מתיישבים עם דרך הפעולה של עבדאללה במכירת הדירות, כמובא לעיל. ההגנה לא ניסתה להראות כי מדובר בדירות במיקום אחר, או שאינן בתחומי ירושלים - ובכלל זה לא ניסתה לזמן לעדות את הרוכשים ששמותיהם נקובים ביפויי הכוח. זאת ועוד - בעדותו אישר עבדאללה כי מכר דירה לנימר מוחמד סאלח, המופיע באחד מיפויי הכוח (פ/190), ובהודעתו ת/7 אישר את המכירה לאחמד זהאדה הגם שטען שיתכן שהלה ביטל את העסקה (ש' 43).

26. לבסוף אציין שאני ער לתשובתו של עו"ד ג'ית בחקירתו הנגדית, שאישרה אמרה לפיה בהעדר יפויי כוח לא משתכללת עסקת מכר (פ/141 ש' 32). כמובא לעיל, לגבי חלק מהרוכשים לא הוצגו מסמכים, אך איני סבור שיש בכך לשלול את הוכחת העסקאות עמם. לעיל נומק מדוע מצאתי כאמינים ומשכנעים את דבריהם אודות הסכמים שנערכו בעל-פה בינם לבין עבדאללה, על סמך יחסי אמון. לא די באמירתו הכללית של עו"ד ג'ית, המתייחסת לנוהג באזור הרלבנטי ולא לדין מחייב בו (כך שאפשר שצדדים בחרו לסטות ממנו בהסכמה), לשנות את מסקנתי האמורה. לכך אוסיף שעבדאללה עצמו מסר על עסקאות מכר שביצע על יסוד הסכמים בעל-פה (ת/6 ש' 72).

27. לצד העדויות בעל-פה, הוגשו בהסכמה (פ/120) הודעות של עדים המספרים על עסקאות עם עבדאללה. **שעאר מחמד** (ת/20) מסר בהודעתו כי הוא שוכר דירה מעבדאללה מאז חודש פברואר 2013, תמורת 1,500 ₪ לחודש המשולמים בידי העד במזומן לעבדאללה. האחרון לא מסר לעד חשבוניות. ההודעה נמסרה ביום 7.7.13, כך שדובר ב-6 חודשי שכירות בסכום כולל של 9,000 ₪.

האלה מרר (ת/29) מסרה שרכשה דירה מעבדאללה, תמורת מאה אלף ₪. המו"מ נוהל בידי אביה, שאף החתים אותה על ההסכם ושילם תשלומים חודשיים לעבדאללה בסך של 750 ₪. העדה לא ידעה לנקוב בסכום המדויק שנותר לה לשלם לעבדאללה אך מסרה שבוצעו תשלומים של "שנתיים או יותר" ומכאן ששילמה כ-82,000 ₪. העדה הבהירה שהרכישה הייתה מעבדאללה שגם חתם על ההסכם, וכן כי בשלב מסוים החלה לשלם לו בעצמה את התשלום החודשי (ש' 54-49). העדה הציגה את מסמכי הרכישה שחתימת עבדאללה אומתה עליהם באמצעות נוטריון (ת/18 מסמך 24), ומסרה כי היא משכירה את הדירה לאחיה, זוהיר. האח, **זוהיר מראר**, נחקר אף הוא וסיפר שהוא שוכר מאחותו האלה את הדירה שרכשה מעבדאללה (הודעתו ת/23 שהוגשה אף היא בהסכמה).

פאתנה קוואסמי (הודעה ת/26 שהוגשה בהסכמה בפ/120) סיפרה שמ-2003 שכרה דירה מעבדאללה תמורת 1,200 ₪ לחודש (היינו סכום שכירות כולל ל-3 שנים של כ-43,200 ₪), וב-2006 רכשה ממנו דירה אחרת בבנין סמוך תמורת כ-200,000 ₪. העדה ידעה לומר שבעלה שילם לעבדאללה וכי בני הזוג משלמים לו כ-3,000 ₪ מדי חודש או חודשיים, אך לא ידעה לומר איזה חלק מתמורת הדירה שולם בפועל (ש' 33).

מחמוד ערב (הודעה ת/30 שהוגשה בהסכמה בפ/120) תאר אף הוא רכישת דירה מעבדאללה, במאי 2011, בסכום של 143,370 ₪, בתשלום ראשון של 10,000 ₪ והיתרה בתשלומים חודשיים של 1,500 ₪. עד למועד החקירה שילם העד כ-60,000 ₪ (ש' 86). העד סיפר כי מסמכי המכירה נחתמו אצל עורך דין של עבדאללה. העד עמד על כך שעבדאללה הוא בעל הדירה.

נאדר סלהב (הודעה ת/31 שהוגשה בהסכמה בפ/120) מסר על רכישת שתי דירות בידי בניו רמי וסמי, כשבע שנים טרם הודעתו (שנמסרה ביום 7.7.13). הדירות נרכשו במצב של שלד, ושטחן חולק בידי הרוכשים ל-3 דירות שבאחת מהן מתגורר העד. הדירות נרכשו מעבדאללה תמורת 170,000 ₪, והעד מסר ששולמו לעבדאללה בין 20-25 אלף דינר שהם כ-100,000 ₪, וזאת בנוכחותו של העד ובמשרדו של עורך דין (העד מסר שנשא בכ-15,000 ₪ מסכום זה). את היתרה התחייבו בניו לשלם בתשלומים של כ-1,000 ₪ בחודש החל ממועד הכניסה לדירה, ונכון למועד מסירת ההודעה טרם סיימו את התשלומים. העד תיאר גם מו"מ שלו עם עבדאללה על המחיר, כי הדירות מצויות בקומה החמישית, ושבעת שראה את הבניין טרם הרכישה היו בו רק ארבע קומות אך עבדאללה מסר לו שהוא בונה קומה חמישית. להודעה צורפו מסמכי רכישה, מאומתים בידי נוטריון. אף בנו של העד, **סמי סלהב**, נחקר והודעתו הוגשה בהסכמה (ת/32, פ/120). גם סמי תיאר את רכישת שתי הדירות מעבדאללה, תמורת 85,000 ₪ כל אחת, וטען כי במעמד החתימה אצל עו"ד עבדאללה עודה שולם סך 100,000 ₪ והיתרה בתשלומים חודשיים של 2,000 ₪, המשולמים על ידי אחיו לעבדאללה.

מסמכי הרכישה של בני משפחת סלהב, בחתימתו המאומתת של עבדאללה, הוצגו כחלק מת/18.

ניעמה אבו סארה (הודעה ת/33א הוגשה בהסכמה בפ/120) סיפרה כי היא שוכרת דירה מעבדאללה מאז אוגוסט 2006, לפי הסכם כתוב ובשכירות חודשית של 1,500 ₪ המשולמת במזומן לעבדאללה. ההודעה נמסרה ב-16.6.13, כך שדובר בסכום מצטבר של כ-123,000 ₪.

28. לסיכום חלק זה, ראיות התביעה מבססות שורת עסקאות מכר של דירות בפרויקט, אותן ביצע עבדאללה: דירות בודדות שנמכרו ליוסף קרסלי, אנעם נסרווי, מורד קיאנייה, בדר סכאפי, אחמד סבאח, חוסאם שוויקי, טארק אלמוגרבי, מוחמד אזחיימאן, פאתנה קוואסמי, מחמוד ערב, נימר מוחמד סאלח, האלה מרר ואחמד כמאל זהאדה. לצד זה בוצעו עסקאות מכר של מספר דירות ללקוח: ארבע דירות למחמוד אלרג'בי; שלוש דירות לדאוד חמודה; ושתי דירות לבני משפחת סלהב. לצד אלה, בוססו ארבע עסקאות שכירות של דירות: השכרת דירות בידי עבדאללה לעדים נאדר רג'בי, שעאר מחמד, פאתנה קוואסמי (לתקופה שבין 2003-2006) וניעמה אבו סארה. אציין שגם העסקה של מר קרסלי הפכה בשלב מסוים לעסקת שכירות, לפי עדות העד.

עסקאות של מרואן

29. מכאן לעדים שבעסקאותיהם מעורבות של הנאשם 2, מרואן. **ג'ומעה ביאע** מסר כי בשנת 2003 חיפש דירה והופנה למרואן, עמו נפגש באתר הבניה של הפרויקט וסיכם על רכישת דירה. זכרונו של העד לגבי הסכומים ששילם לא היה מיטבי, אך משהוצגו לו הסכומים שמסר בהודעת המשטרה אישר אותם. בכלל זה מסר כי תמורת הדירה שסוכמה היתה 118,000 ש"ח, כי שילם במזומן מקדמה של 30,000 ₪, וכי סיכם עם מרואן על תשלום היתרה בשיקים בסך 1,500 ש"ח כל אחד (פ/28-29). העד מסר שפרע את כל התשלומים וכי הדירה בבעלותו.

גם מר ביאע הותיר רושם אמין. הוא מסר שאין לו סכסוך עם מרואן ולא הוצגה סיבה שתהיה לו להפלילו בכזב. הוצגו מסמכי רכישת הדירה ת/1, ומרואן עצמו אישר בעדותו את המכירה לעד. עדותו של העד הולמת בעיקרה את הגרסה שמסר בחקירת המשטרה - נ/1. בהודעה זו גם הפליל עצמו, כשאשר שלא דיווח על העסקה לרשויות ולא שילם בגינה מיסים (ש' 78) והצר על טעותו - דבר המגביר את אמינות אמרתו. לגבי עבדאללה מסר כי הוא קרוב משפחתו, כי אין לו סכסוך עמו וכי לא היה ביניהם קשר בשנת 2003 בה רכש את הדירה (פ/30).

אני ער לכך שבהודעתו נ/1 טען העד שהוא גר "בבנין של עבדאללה עלקם" וכי עבדאללה הוא בעלי הבנין (ש' 7-9). בעדותו הבהיר שהתכוון לנאשם 1, הגם שהכחיש שאמר שהוא בעל הבנין (פ/31). איני סבור שניתן לראות בהודעה זו משום אמירה פוזיטיבית לפיה הרכישה הייתה מעבדאללה - העד מסר שם שערך עם מרואן את הסכם המכר ושילם לו את הסכומים (ש' 24). הוא הוסיף שלא קיבל ממנו חשבונית או קבלה - ש' 63). כשנשאל האם האחרון פועל מטעמו של עבדאללה השיב שאינו יודע (ש' 20), וכשנשאל איך הוא יודע על בעלותו של עבדאללה בבנין השיב ששמע זאת משכנים - כך שאמירתו זו אינה קבילה (ש' 33).

30. גם **דרוויש פרוק** טען שרכש דירה ממרואן, במצב של שלד (כתיאורו: פתוח ובלי קירות) וזאת תמורת 16,000 דולר שהם כ-70,000 ₪. העד מסר כי פגש במרואן, ניגש עמו לעורך דין ברחוב סלאח א-דין ונתן לו מקדמה בסך 4,000-5,000 דולר שהם כ-25,000 ₪. את היתרה שילם בשיקים על סך 1,500 ₪ כל אחד (פ/35-37). העד טען שנערך הסכם מכר, שנמסר למשטרה. הוא מסר שאינו יודע מי הקבלן שבנה את הבנין, ועמד על כך שרכש את הדירה ממרואן וכי מרואן הוא הבעלים. בכלל זה תיאר כיצד פנה למרואן כשהתגלו בעיות רטיבות אך הלה התנער (פ/37), ועמד בחקירתו הנגדית על כך שמסר את השיקים שנועדו לתשלום יתרת רכישת הדירה למרואן (פ/42 ש' 28-30).

אני מקבל את דבריו של העד. הוא העיד בצורה ישירה, שהותירה רושם של כנות. לא הוצגה סיבה שתהיה לו לטפול אשם על מרואן, והעובדה שלא ביקש בעדותו להפיל את מרואן הומחשה בין היתר בכך שמסר כי אינו יודע האם שכנים נוספים קנו ממרואן דירות (פ/41 ש' 11). עדותו כללה פרטים שהעידו על זכרון אמת להבדיל מבדיה, כגון תיאור משא-ומתן עם מרואן על מחיר הדירה (פ/42 ש' 3) וציון פטירת בתו לאחר שעבר להתגורר בדירה שרכש. זאת ועוד, מרואן אישר את המכירה למר פרוק, בעדותו בפרשת ההגנה.

אני ער לפערים שנפלו בדברי העד בנוגע לעיתוי הרכישה: תחילה טען שרכש את הדירה ב-1993 או ב-1994 (פ/35-36), וכשעומת עם דבריו במשטרה טען שקנה בין 1997 לשנת 2000 (פ/39-40). בהמשך, לא הכחיש כי בחקירת המשטרה טען שרכש את הדירה 9 שנים לפני 2013, היינו ב-2004. (פ/41 ש' 13). התרשמתי שדובר בפערים הנובעים מערעור הזיכרון בחלוף השנים, ולא מכזב בגרסת העד, וכי המועד 2004 הוא המדויק. עוד אני ער לתשובת העד בחקירתו הנגדית, כשנטען בפניו שבחקירתו אמר שהקרקע שייכת לאחד משניים, שאז השיב "לא יודע היה עבדאללה עלקם ומרואן, אבל קניתי ממרואן" [פ/39, 20-15]. איני סבור שיש בכך סטייה מגרסתו. אני ער גם לכך שהעד לא הציג את מסמכי רכישת הדירה. הוא טען שאלה נלקחו בידי המשטרה וביטוח לאומי (פ/40). לא די בכך לסתור את הרושם האמין שעלה מעדותו, או להראות כי ייחס למרואן כזב מכירת דירה לו. בשל כל אלה, אני מקבל את עדותו.

31. גם **מחמוד עוקא** העיד על רכישת דירה ממרואן, ב-2004 לערך. הוא תיאר כיצד הופנה למרואן וסיכם עמו, בעל פה ובהמשך בכתב, על רכישת הדירה תמורת 30,000 דולר. העד הוסיף כי העסקה נערכה אצל עו"ד קאסם ברח' זהארה בירושלים, וכי שילם מקדמה של 10-15 אלף ₪ והיתרה שולמה בתשלומים חודשיים במזומן, של 300 דולר בחודש. העד מסר שלא קיבל קבלה, וכי עמד בתשלומים (פ/43-46).

גם עדות זו הותירה רושם אמין. הדבר הומחש בהערה של הנאשם 2 תוך כדי תיאורי העד: הוא טען כי הדירה היתה בנויה (כלומר: לא במצב של שלד), והעד השיב "נכון גרת שם". בהמשך מסר העד כי ידע שמרואן התגורר בדירה, וכי אינו יודע אם אחרים רכשו ממנו דירות. כל אלה ממחישים כי העד לא ביקש להפיל את מרואן. העד גם מסר שאינו יודע מי הקבלן שבנה את הדירה, אישר שאינו משלם עבור מים ולא דיווח על העסקה לרשות המיסים, וכי אין בבית נזילות או סדקים (פ/45-46). כל אלה גיבשו רושם של עדות אמת. בנוסף, גם לגבי עד זה אישר מרואן בעדותו את המכירה לו.

32. תמיכה מסוימת לראיות כנגד מרואן, הגם שמשקלה מועט-יחסית והיא אך מתווספת לראיות שפורטו לעיל, מצויה בעדותו של עו"ד **נביל ג'ית**. הלה מסר, כאמור, כי טיפל בעריכת יפוי כוח למכירת דירות עבור עבדאללה, והזכיר גם כי מרואן הגיע אליו. כשהתבקש לאשר כי לא טיפל במכירת דירות בידי מרואן נמנע מלעשות כן, ומסר שמרואן חתם על מסמכים בפניו בזמנים שונים אך אינו זוכר על מה (פ/141). עם זאת, עו"ד ג'ית לא מסר פוזיטיבית שטיפל במכירות עבור מרואן.

33. עד נוסף, **אחמד אבו סאכוראבוע**, שהודעתו ת/22 הוגשה בהסכמה (פ/120), סיפר כי ב-2003 רכש דירה מעבדאללה תמורת סכום של 16,500 דנר ושילם כמחצית הסכום כמקדמה, אך טרם הכניסה לדירה ביטל את הרכישה, קיבל מעבדאללה את כספו חזרה וב-2004 חתם על הסכם לשכירות אותה דירה מול מרואן, לו הוא משלם כ-200 דנר בחודש. ההודעה נגבתה ביום 16.6.13, כך שמדובר בסכום שכירות כולל משנת 2004 של כ-22,800 דנר ששולמו למרואן.

עסקת המכר עם עבדאללה לא בוררה די הצורך ולא נהירה משמעות "ביטולה" טרם הכניסה לדירה והאם השתכללה קודם לכן מבחינת חובת הדיווח לרשויות המס. יש לזכור שהעד אינו משפטן, ולא ביאר מהות הביטול ובאיזה שלב הגיע. על רקע זה, איני סבור שניתן לבסס אישום כלפי עבדאללה על יסוד עדות העד לגבי מכר דירה.

להבדיל, דבריו אודות עסקת שכירות עם מרואן מוצקים וכוללים תשלומים בפועל לאורך שנים, ומשכך מבססים אחריות של מרואן לעבירות המס שבוצעו בקשר לעסקה זו.

יש לצין כי העד טען תחילה שעבדאללה ומרואן הם שותפים, "אבל מ-2004 הם נפרדו" (ש' 82). היות שזהו מועד העסקה שביצע עם מרואן, והוא הוסיף והעיד כי הסכם השכירות נחתם מחדש מול מרואן מדי שנה, איני סבור שבוססה מעל לספק שותפותו של עבדאללה בעבירה הנוגעת לעד זה.

34. גם הודעתו של **יוסף אליטאוי** הוגשה בהסכמה (ת/28, פ/120). הוא סיפר כי רכש דירה ממרואן במצב של שלד, תמורת 15,000 דנר שהם כ-75,000 ₪, כי שילם מקדמה של 5,000 דנר למרואן, ואת היתרה פרע בתשלומים חודשיים של אלפיים ₪ במזומן. אציין כי העד מסר גם על עסקה קודמת של שכירות דירה עבור הוריו, אך דבריו בנושא לא הצביעו בבירור על זהות האדם מולו ביצע את העסקה מבין שני הנאשמים ואיני סבור שדי בהם לביסוס אישום בפלילים (ש' 23-25). עוד אציין שהעד סיפר כי עבד עבור מרואן כפועל בבניית הבניין, הציגו כ"בעלים של הקרקע", וסיפר כי היה מרואן שותף של עבדאללה אך בשלב מסוים נפרדו דרכיהם. העד לא קשר את עבדאללה לעסקת רכישת הדירה על ידו.

בסיכומי, התנגד מרואן לכך שהמוצגים ת/19-ת/33 א - הודעות של עדים שביצעו עסקאות - ישמשו כראיה נגדו, בטענה שלא הסכים לכך (פיסקה 50). רוב המוצגים הללו אינם משמשים בהכרעת דין זו כראיה נגד מרואן, משום שהם נוגעים לעסקאות שערך עבדאללה או לעדים שדבריהם אינם מבססים אחריות למי מהנאשמים, כמפורט לעיל. ועם זאת, לא אוכל לקבל את טענתו של מרואן בנוגע להודעתו של מר אליטאוי, ת/28. עורכי הדין מסרו בישיבת בית המשפט על הסכמה להגשת המוצגים הנזכרים לעיל. הציטטה בפיסקה 50 לסיכומי מרואן מתוך פ/119 היא חלקית, ועיון בפרוטוקול כולו מעלה כי גובשה שם הסכמה להגשת המוצגים וכן שישמשו בנוגע לנאשם בהם הם עוסקים. ת/28 עוסק במרואן, ואין אלא להבין כי ההגנה הסכימה להגשתו מתוך הבנה שישמש נגדו. בנוסף, בפ/119 ש' 18 שמר מרואן על הזכות להסתייג ממוצג ספציפי מתוך המוצגים הנזכרים לעיל, בהודעה שתוגש בתוך 10 ימים, אך הודעה כזו לא הוגשה. טיב עמדת ההגנה ניבט גם מהבנת התביעה כי היא אינה צריכה לזמן לעדות את העדים הרלבנטיים. בנסיבות אלה, יש לדחות את טענתו של מרואן.

35. לסיכום חלק זה, ראיות התביעה מעידות על עסקאות מכר שביצע מרואן עם הקונים הבאים: ג'ומעה ביאע, דרוויש פרוק, מחמוד עוקא ויוסף אליטאוי - ובסך הכל ארבע דירות. עסקת שכירות הוכחה עם העד אחמד אבו סאכורבוע.

עסקאות נוספות

36. לגבי קבוצה שלישית של עדים-רוכשים, לא בוסס קשר של מי מהנאשמים לעסקאות עמם. כך **עלי מהלוס**, שמסר שרכש דירה באותו בניין מאדם בשם אל נתשה (פ/80-81). כך **עימאד מסאלמה** שסיפר כי רכש מאדם בשם תאופיק שוויקי, שרכש מאדם בשם מוהנד (פ/123). אמירות אלה של העדים אודות זהות המוכרים לא נסתרו בידי המאשימה, ועל כן אין מקום להרשעת הנאשמים בעבירות ביחס לעסקאות אלה. אני ער לכך שהעד מסאלמה מסר בחקירת המשטרה כי לא בדק שיש אישורים לבניין בו מצויה הדירה משום שעבדאללה אמר לו "שהכל בסדר ויש לו את כל האישורים אבל אני לא ראיתי כי האמנתי לו" (פ/123 ש' 8-10). אלא שאמירה זו אינה קושרת את עבדאללה לעריכת העסקאות או לקבלת תמורתן, ואין בה להפילול בעבירות מס.

עוד הוצגו הודעות של עדים שסיפרו על עסקאות בדירות (ובאחד המקרים - בחנות) אך לא מול מי מהנאשמים: נוזהא אבו נגמה (ת/19), גאנדי מחאמרה (ת/21), מוחמד מוחמד (ת/24), עאמר עאבדין (ת/25), ומהדי מברוקה (ת/33).

בקבוצה זו אכלול גם את הודעתו של אימן דראוויש, ת/27 שהוגשה בהסכמה. הלה מסר שאביו רכש דירה כ-10 שנים קודם לכן "או ממרוואן אבו סעד או משייח עבדאללה עלקם אני צריך לראות במסמכים תבקשו מאבא שלי נראה לי שהיה חוזה" (ש' 8). גם המשך ההודעה נושא אופי דומה. לא ניתן לבסס הרשעה בפלילים על אמירה מעין זו, שאינה מצביעה בבירור על זהות המוכר מבין שני הנאשמים, ולא בואר האם מבוססת על ידע מכלי ראשון או על מידע שהעד למד מאביו.

פרשת ההגנה

עבדאללה

37. הודעותיו של עבדאללה הוגשו בהסכמה בפתח ישיבת ההוכחות מיום 23.10.17. הודעה ראשונה מיום 16.1.04 (ת/4א) אינה מכילה מידע רלבנטי למחלוקת מושא הליך זה, למעט אישור של עבדאללה שיש לו קרקעות במחנה הפליטים שועפט (ש' 55). גם כך הודעה מיום 29.3.12 (ת/5), למעט אישורו שם כי הוא משכיר דירות לאנשים שונים (ש' 57-60).

בהודעה מיום 1.7.13 (ת/6) סיפר עבדאללה כי בפרויקט כחמישים דירות (ש' 447), וברשותו 12 דירות אותן הוא משכיר וכך מקבל בין 12 ל-13 אלף ₪ בחודש. עבדאללה טען שהקרקע נרכשה בידי מרואן ואילו הוא השקיע בפרויקט והביא חומרי בנין ועל כן קיבל "12 או 13 דירות" כתמורה להשקעתו. עבדאללה הכחיש שמרואן הוא "איש קש" שלו ועמד על כך שהשניים חלקו בהוצאת הפרויקט לפועל (עמ' 14-15). יתר הדירות, כך טען, שייכות למרואן שמכר אותן. מרואן גם רכש גנרטור לאספקת חשמל לדירות. עבדאללה תיאר כי נהג למכור את הדירות שקיבל לצורך גיוס כספים להשקעה בפרויקט "כך גלגלתי את הכסף" וכי כל הרוכשים ידעו שדובר בדירות ללא היתר בניה. עבור הדירה הכי גדולה הרוויח בין 5,000-10,000 ₪. כשנשאל כמה דירות מכר בבנין, השיב שמכר דירה אחת לאנעם אלחדאד ו5 דירות ל"אבו יוסף אלרגבי אני לא יודע שמו הפרטי... זה היה

לפני 13 שנה" (ש' 44-43). עבדאללה טען שכל הדירות נמכרו במצב של שלד, וכי נהג לקבל מהרוכש תשלום ראשון של כ-20,000 ₪ במזומן, והיתר בתשלומים של 1,000 ₪ בשיקים או בשטר חוב. את השיקים העביר לספקים כדי לרכוש חומרי בניין, ולא הפקידם בבנק. דירות אחרות השכיר, כשהן במצב מוכן למגורים, תמורת 800 ₪ לחודש (ש' 67-64). בהמשך הציג סכום שנע בין 800 ל-1000 ₪ בחודש, וטען שהוא משכיר 6 דירות (ש' 147). במסגרת זו הזכיר את מר אלרג'בי (הגם שהלה רכש ולא שכר), ושוכרות בשם "אום אשרף" וכן אנעם אלחדאד (שגם לגביה טען קודם לכן שדובר במכר ולא בשכירות). עבדאללה הוסיף ומסר כי ערך הסכמים רק עם חלק מהרוכשים ("במידה ואני הייתי מכיר את האדם שמוכר לו שהוא מכובד לא הייתי עושה איתו חוזה, במידה ואני לא מכיר את הקונה הייתי עושה חוזה אצל עורך דין" - ש' 73-72). עוד מסר שלא הנפיק או נתן קבלות בגין התשלומים שקיבל, ולא ערך רישום של התשלומים (ש' 257-255, ש' 332-330).

בהמשך הודעתו חזר עבדאללה ותיאר את הפעילות הנדונה, והפעם טען כי בשנת 2004 מכר 7 דירות (ולא שש כפי שטען קודם לכן), שחלקן נמכר במצב של שלד בסכומים שבין 12,500-14,000 דיןר, וחלקן במצב מוכן למגורים בסכומים שבין 23,000-30,000 דיןר. שש דירות השכיר בסכומים שבין 800-1,200 ₪. כשהתבקש לפרט, מסר כי מכר לאנעם אל חדאד (בהמשך הבהיר כי מדובר באנעם נסרווי - ש' 672) ב-2012 דירה ב-22,000 דיןר שהם כ-110,000 ₪ (אך מתוכם קיזז כ-10,000 דיןר בגין שיפוץ הדירה כך שמחירה היה 12,000 דיןר), בתשלומים של 1,500 ₪ לחודש. התשלומים נמסרו בשיקים דחויים שכולם השתמש לרכישה מספקים; לבאדר סכאפי מכר ב-2005 דירה תמורת סכום של 13,000 דיןר או 14,000 דיןר שרובו שולם; לאבו בדואן ג'אבר (בהמשך שיער שמדובר בסלאח ג'אבר - ש' 440) מכר שתי דירות ב-2011 בסכום כולל של 55,000 דיןר, מתוכם שולמו עד למועד ההודעה 80,000 ₪ (עמ' 7-9); "ל"אום אשרף אבו שרה" (צ"ל: אבו סארה) מכר כשש שנים טרם הודעתו (כלומר סביב 2007) דירה ב-24,000 דיןר, ללא הסכם בכתב. תמורת הדירה שולמה במקדמה של 3,000 דיןר והיתרה בתשלומי מזומן של 1,000 או 1,500 ₪ בחודש "והיא עדיין חייבת לי תשלומים"; 5 דירות מכר ארבע שנים טרם הודעתו, כלומר ב-2009, למר אלרג'בי (שכונה בהודעה לעיתים "אבו יוסף" ולעיתים "אבו-נאדר") תמורת 60,000 דיןר בסך הכל. לא נערך הסכם בכתב, והתמורה שולמה במקדמה של 8,000 דיןר והיתרה בתשלומים חודשיים שבין 4,000-1,000 ₪ כשנכון למועד מסירת ההודעה נותר "חוב קטן". עבדאללה סיפר גם כי איפשר לאחיו להתגורר ללא תשלום באחת הדירות, מאז 2011.

בשלב זה נשאל עבדאללה האם נכון שמכר את כל 13 הדירות שקיבל, והשיב בחיוב (ש' 341). אציין עם זאת שבהמשך תוקנה השאלה והוצג לעבדאללה שמכר 11 דירות והוא אישר זאת (ש' 493-495) - מספר זה של דירות קרוב יותר לפירוט שמסר עבדאללה בשלב קודם של ההודעה, כמובא לעיל. עוד טען עבדאללה שאינו משכיר דירות אלא מוכרן תמורת מקדמה ותשלומים חודשיים, אך אם הקונה לא עומד בתשלומים "אני יכול להחזיר את הדירה והוא יהיה כשוכר" (ש' 344-338). בהמשך מסר שקונה יכול להתחרט ואז "המסמך שעשינו קורעים אותו ובמידה וישב תקופה, זה מחושב כשכירות והוא משלם עליה" (ש' 689).

עבדאללה מסר שהתפרנס בדרך זו כעשר שנים, וכי לא דיווח על הכנסותיו למס הכנסה (ש' 99) או על העסקאות שערך לרשויות המס (ש' 167-157). יצוין שהשיב תחילה "לא כולם, תראה לי ואני אגיד לך" אך לא טען לעסקה לגביה דיווח והוסיף "אצלנו לא מדווחים למס". בהמשך אישר שלא דיווח - ש' 352). הוא עמד על כך שאין לו שותפים לדירות שמכר או השכיר (ש' 145), וסיפר כי מרואן עזב את הבניין לאחר שמכר את הדירות שלו, וזאת כשמונה שנים טרם מסירת ההודעה (כלומר סביב 2005).

בפני עבדאללה הוצגו מספר עסקאות מכר נוספות, והוא הכחיש קשר אליהן. בכלל זה הכחיש שמכר דירה

לאחמד כאמל זאהדה (ש' 640). כשהוצגו בפניו מסמכי המכר השיב שאינו זוכר "את זה" (ש' 644). עסקת מכר אחרת אושרה על ידו, לאחר שהוצגו בפניו מסמכי המכירה לנימר מוחמד סאלח, ותוך שפירט את גובה התשלום ואת אופן התשלומים "שילם לי הכל" (ש' 652-654). במסגרת זו אישר כי היו ברשותו 15 דירות, ולא 13 כפי שטען קודם לכן (ש' 658). לגבי האלה מרר טען תחילה שמרואן מכר לה, אך כשהוצג לו שחומר החקירה מראה שהוא מכר השיב שהוא צריך לבדוק זאת "אם אני חתום אז יכול להיות, זה היה מזמן, אני לא זוכר" (ש' 678). תשובה דומה הציג בנוגע למורד קיאנייה (ש' 694).

38. בהודעה מיום 3.7.13 (ת/7) טען עבדאללה כי בבנין 65 דירות, כשלו בין 13-15 דירות והיתר של מרואן, ושתיים מדירותיו לא נמכרו ומשמשות אותו ואת אחיו. בפתח החקירה אישר עבדאללה מכירה של 13 דירות בסכום כולל של 203,000 דינר בהתאם לפירוט בהודעה הקודמת, לרבות את המכירה לאחמד זאהדה הגם שטען שיתכן שהלה ביטל את העסקה (ש' 43) ושלא כל הקונים סיימו לשלם את התמורה (ש' 49-53). עוד חזר ואישר שלא דיווח על העסקאות למס הכנסה ולמיסוי מקרקעין וטען שכך פעל משום שדובר במחנה פליטים, ולמרות שאישר שהוא תושב ישראל והמחנה "נחשב בשטח ישראל" (ש' 58-64). עבדאללה חזר על טענות דומות בהודעה ת/9 מיום 4.7.13 בה טען כי הוא כפוף ל"חוק האו"ם" ולא לחוק הישראלי.

בשלב זה של החקירה ת/7 הוצגו בפני עבדאללה מסמכי עסקאות (ת/18) והוא אישרן. חלקן עסקאות חדשות אך לא כולן: כך אישר שמכר דירה לצלאח מרר ביום 8.6.06 תמורת 12,000 דינר ששולמו במלואם, אך מסר שהאלה מרר רעייתו נרשמה כמיופת כח של הקונה. אציין שלא שוכנעתי שדובר בעסקה נוספת על עסקת המכר שנדונה לעיל לגבי מרר. עבדאללה אישר גם מכירה לריאד ולאסחאק נתשה תמורת 12,000 דינר; לסלאמה קוואסמה תמורת אותו סכום מתוכו שולמו 2,000 דינר "ויכול להיות שהוא יחזיר את הדירה"; לרמי וסמי סלהב 2 דירות בסכום של 12,000 דינר כל אחת, מתוכו שולמו 3,000 דינר לדירה; לטארק אלמוגרי באותו סכום מתוכו שולמו 2,000 דינר; לפתחיה מוגרי באותו סכום, מתוכו שולם כ-8,000 דינר; לטהה זכריא לגביו טען שהחזיר מיד את הדירה, לא שילם דבר ולא גר בדירה; ולפדל עג'לוני לגביו טען כי דובר באדם שאחראי על אישה לוקה בשכלה ועל כן לא גבה ממנו תשלום תמורת הדירה. כשנשאל לגבי מוחמד מוחמד והוצג בפניו מסמך, אישר את חתימתו אך טען שאינו זוכר את המכירה לאדם זה - ואזכיר כי מוחמד מוחמד לא טען שרכש מעבדאללה (עמ' 4-12).

עבדאללה נשאל בחקירה זו מדוע שמו מופיע בהסכמים רבים, מעבר ל-15 הדירות שטען שברשותו, והתקשה להשיב. הוא טען ש"יש דירות שנמכרו והוחזרו אלי" וכי מצוות הדת מחייבת את הקונה המבקש להחזיר דירה, להחזירה לידי עבדאללה שכן "מרואן רחוק ולפי הדת צריך להחזיר למי שהכי קרוב פיזית". עם זאת אישר שכל הדירות שמכר שייכות לו ולא למרואן וכי הוא שקיבל את הכסף בגין (ש' 354-373). כשהתבקש להסביר את הפער בין גרסתו הראשונית לפיה קיבל 12-13 דירות, ובין מכירת כמות גדולה יותר של דירות על ידו כעולה מגרסת-ההמשך, טען שרכש דירות מאנשים שהחזירו אותן למרואן וסיפר כי מכר כ-23 דירות ו"היו עוד דירות שנמכרו ובוטלו". בהמשך טען שרק עבור 13 דירות קיבל את כל התמורה (ש' 379-389, ש' 496-501).

אלא, שעם התקדמות חקירתו הוצגו בפני עבדאללה מסמכי מכירות נוספות מתוך ת/18 והוא אישר את העסקאות שערך: במסגרת זו אישר מכירת דירה לכאמל דקידק, שלטענתו שילם כ-2,000 דינר והחזיר את הדירה לאחר 3-4 שנים שאז מכרה עבדאללה למוחמד אזחמאן; מכירת דירה למחמוד אבו סארה תוך שהסביר כי מדובר באותה מכירה שהזכיר בהודעה הקודמת ל"אום אשרף אבו שרה"; מכירה לעבד אלראזק מסוודה שלטענתו ביטל את העסקה באותו יום ולא שילם דבר; ומכירה לפאטמה רדואן בשנת 2003 בסכום שלא זכר (עמ' 14-16).

39. בהודעה מיום 4.7.13 (ת/8) חזר עבדאללה ואישר את המכירות לאסחאק נתשה ולנאדר רג'בי (כחלק מחמש הדירות שנמכרו לאביו אבו יוסף רג'בי), והוסיף ואישר מכירה נוספת לאחמד דקאק בסכום של 15,000 דינר (ש' 37-49, וראו יפוי הכוח והסכם מכר ת/18 מסמך 17), מכירה לגאבר שהרזאד שלטענתו החזירה את הדירה, לא גרה בה ולא שילמה דבר (ש' 88-90), מכירה לואאל אלשיך שהוא הקבלן שבנה את שלד הבניין "וקיבל קצת כסף וגם דירה אחת בבנין בתמורה לעבודה שלו" בשווי של 12,000 דינר (ש' 144-146, וראו יפוי הכוח ת/18 מסמך 15). עבדאללה אישר גם מכירה לדאוד חמודה תמורת 12,000 דינר ששולמו (ש' 167), ומכירות לג'מאל מטריה (ראו ת/18 מסמך 13) שלטענתו "קנה והחזיר" שאז הדירה נמכרה למר רג'בי, לחוסאם שוויקי תמורת 12,000 דינר ולסמיר סכאפי שלטענתו הוא באדר סכאפי שנזכר קודם לכן והדירה נמכרה לו באותו סכום. הוא לא זכר מכירות נוספות שהוצגו בפניו, לעאידה פרוך, לסאלח מירבת ולג'מיל אבו מחימיד (עמ' 7-9). בשלב זה נשאל כמה דירות מכר בסך הכל, והתקשה לספק תשובה (ש' 269). הוא מסר שהרוויח מעסקים אלה בין 13-14 אלף ₪ בחודש משנת 2004 ועד 2013 (ש' 274-277).

40. **עדויות של עבדאללה בבית המשפט** נשאה אופי דומה במספר מובנים, ובכלל זה חזר על הטענות לפיהן כתושב מחנה הפליטים הוא אינו חייב בתשלום מס, הגם שאישר שיש לו תעודת זהות כחולה, וכי רעייתו משלמת דמי ביטוח לאומי ומקבלת ממוסד זה קצבה (פ/199). עוד טען שמרואן הוא שרכש את הקרקע עליה נבנו הדירות ואינו "איש קש" (פ/196), כי לא התערב בעסקאות של מרואן, לא קיבל כספים מהמכירות של מרואן והאחרון לא קיבל כספים מהמכירות של עבדאללה (פ/199).

עם זאת, במספר היבטים ניסה עבדאללה לצמצם את היקף העבירות, באופן שלא הותיר רושם אמין. הוא חזר לטענה שאפיינה את פתיחת חקירותיו, לפיה מכר 13 דירות בלבד אותן קיבל במסגרת הקמת הפרויקט, טען שחלק מהרוכשים ביטל את העסקה וכספם הוחזר להם (פ/183-184), וטען כי רוב הדירות נמסרו לא לו או למרואן אלא לסרי עבדל נבי שהיה הקבלן בפרויקט (פ/185-186).

הטענה בדבר מעורבות של עבדל נבי שקיבל את רוב הדירות היא טענה חדשה שלא עלתה בחקירותיו או בתשובתו של עבדאללה לאישום. היא לא הותירה רושם אמין. היא סותרת את המצג בחקירותיו של עבדאללה לפיו רק הוא ומרואן מכרו דירות בפרויקט (למשל ת/6 ש' 684). היא לא נתמכה בראיות כלשהן, כגון זימונו לעדות של עבדל נבי, שכנטען קיבל את רוב הדירות, או זימון של מאן-דהוא שרכש דירה מעבדל נבי. היא סותרת גם את שורת יפויי הכוח שהעידו על ריבוי עסקאות של עבדאללה בדירות בפרויקט (ראו למשל ת/18). בשל כל אלה, דינה להידחות.

41. עוד הכחיש עבדאללה כי בפרויקט היו למעלה מ-60 דירות, הגם שכך מסר בחקירה. הוא כי דובר במספר נמוך יותר, כי לו ולמרואן היו 19 דירות יחד (מתוכן למרואן 4 דירות - פ/195) וכי חלק מהדירות הוחזר ונמכר מספר פעמים.

עבדאללה התייחס לעסקאות עם הקונים הספציפיים כדלקמן: הוא אישר את העסקאות עם נאדר, חמדה, מוחמד ויוסף רג'בי (וטען שדובר ב-4 עסקאות ולא 5 כבחקירתו. כמובא לעיל, אני מקבל זאת). עוד אישר עסקה עם סלאמה קוואסמה, טען שמוחמד אזחימאן וחוסאם שוויקי רכשו ממנו אך לא בסכום בו נקבו העדים אלא ב-50,000 ₪ לאזחימאן ו-60,000 ₪ לשוויקי (פ/187-188), וכי טארק אל מוגרבי רכש דירה אך חדל לשלם מאז פתיחת החקירה (שם). עוד אישר את המכירה לאנעם נסרווי, וטען שבוצעה דרך אחיינה בסכום של 85,000 ₪ ולא בסכום בו נקבה העדה (פ/188-189). בדומה טען לסכומים פחותים במכירות למוראד קיאנייה, לנימר סאלח ולאסחאק נתשה (פ/190-191), אך אישר את הסכום לו טען יוסף קרסלי הגם שטען

שהאחרון אינו עומד בתשלומים החודשיים במלואם. עוד אישר את המכירה לרמי וסמי סלהב תוך שטען שאביהם רכש 4 דירות והחזיר שתיים מתוכן, והציג טענות לגבי סכום המכירה (שם). טענות דומות הציג בנוגע למכירה לבאדר סכאפי. עבדאללה אישר גם מכירת שתי דירות לאבו בדואן ג'אבר וטען שהלה נפטר והחזיר את הדירות, ומכירה למוחמד אבו סראה תוך שסיפר שלאחר פטירתו של הרוכש חדל לבקש כספים מהאלמנה (פ/192). עוד אישר מכירה לטארק ופתחיה מוגרבי, וחזר על הטענה כי לפאדל עג'לוני ניתנה דירה במתנה. עבדאללה לא זכר עסקאות עם אחמד אבו סאקר (ככל הנראה מדובר באבו סאכוראבוע) ומוחמד מוחמד, ולגבי כמאל דקדק טען שהלה ביטל את העסקה. לגבי אחמד דקאק טען שהלה קנה דירה והחזירה לאחר מספר תשלומים, אישר שיתכן שואאל אלשיך קיבל דירה תמורת בניית הבניין (פ/194-192), וכן אישר שדאוד חמודה רכש 3 דירות הגם שבסכום נמוך מהסכום לו טען העד. כך גם לגבי חוסאם שוויקי (שם). עבדאללה הוסיף וטען שדאוד אבו נג'מה משלם לו שכירות של כ-1,000 ₪ לחודש, וכי הוא מסייע לנעמה אבו סארה שבעלה נפטר. מוחמד שאער שילם לו 1,500 ש"ח לחודש משנת 2013 עד למעצרו (פ/194).

לצד הכחשותיו את סכומי המכירה בהם נקבו העדים, אישר עבדאללה כי לא ניהל רישום של סכומי המכירה, וטען שהוא זוכר את הסכומים (פ/189-188). עוד לא ידע להסביר מדוע יטענו הרוכשים לסכומים "מנופחים", וטען שאין לו סכסוך עם איש (פ/191 ש' 5-3). כשנשאל אם ביצע 35 עסקאות מכר השיב שייתכן, והתקשה להסביר כיצד עשה זאת עם 13 דירות. לעניין זה טען שוב כי רוכשים החזירו דירות והוא מכרן שוב (פ/192-191).

סיכום ביניים - עבדאללה

42. עבדאללה אישר, אפוא, בעדותו רבות מן העסקאות מושא האישום. אלה הוכחו גם בעדויות עדי התביעה שנמצאות אמינות כפי שפורט לעיל, במסמכים שנמצאו לגבי חלק גדול מהעסקאות, ובדבריו של עבדאללה בחקירה לנוכח מסמכים שהוצגו לו.

בסייגים שיפורטו בהמשך, אני סבור שיש לקבל את העסקאות השונות שעבדאללה אישר את עריכתן, וזאת גם אם לגבי חלקן לא הופיעו הרוכשים או השוכרים כעדים מטעם התביעה. זאת, בהינתן שמדובר באמירות כנגד האינטרס של עבדאללה, שעשה מאמץ בחקירותיו ובבית המשפט לצמצם את היקף העסקאות, אך נאלץ לאשרן כשהוצגו לו מסמכים בחקירה ובעקבות זאת גם בבית המשפט. זאת, גם בהינתן שהוכח דפוס פעולה של עבדאללה במכירת והשכרת דירות בבניין הנדון, שהעסקאות האמורות מתיישבות עמו.

43. הצלבת העסקאות אותן אישר עבדאללה עם אלה שעלו מעדויות התביעה, מעלה כי עבדאללה ביצע את העסקאות הבאות:

עסקאות למכירת דירה בודדת בוצעו על ידו אל מול הרוכשים יוסף קרסלי, אנעם נסרווי, מורד קיאנייה, בדר סכאפי, אחמד סבאח, חוסאם שוויקי, טארק אלמוגרבי, פתחיה מוגרבי, מוחמד אזחיימאן, פאתנה קוואסמי, מחמוד ערב, נימר מוחמד סאלח, אחמד כמאל זהאדה, מחמוד אבו סארה, האלה מר, סלאמה קוואסמה, פדל עג'לוני, כאמל דקידק, פאטמה רדוואן, אחמד דקאק, מוחמד אבו סראה ו-ואאל אלשיך. לצד זה בוצעו עסקאות מכר של מספר דירות ללקוח: ארבע דירות למחמוד אלרג'בי; שלוש דירות לדאוד חמודה; שתי דירות לבני משפחת סלהב; שתי דירות לריאד ואסחאק נתשה; ושתי דירות לאבו בדואן ג'אבר. בסך הכל מדובר ב-35 עסקאות מכר. לצד אלה, בוססו חמש עסקאות השכרה של דירות. אלה נערכו עם נאדר רג'בי (לגביו ייתכן שמדובר בעסקת מכר נוספת לארבע העסקאות שביצע אביו אך מהנימוקים שהוצגו לעיל בסקירת עדותו אניח

לטובת ההגנה שדובר בהשכרה), שעאר מחמד, פאתנה קוואסמי (לגבי התקופה שבין 2003-2006), דאוד אבו ג'מה וניעמה אבו סארה.

44. לגבי מספר עסקאות טען עבדאללה שבוטלו מיד מבלי ששולם או נמסר דבר. הרוכשים לא העידו לפניי, והמאשימה לא סתרה את הנטען מעל לספק. בנסיבות אלה איני סבור שבוסס ברמת ההוכחה הדרושה קיום עסקה המחייב דיווח, או קיום הכנסה המחייבת תשלום מס הכנסה. הדברים אמורים בעסקאות עם גאבר שהרזאד, ג'מאל מטריה, טהה זכריא ועבד אלראזק מסוודה.

בדומה, משעבדאללה לא זכר ולא אישר את העסקאות הנטענות עם עאידה פרוך, סאלח מירבת, וג'מיל אבו מחימיד, ורוכשים אלה לא העידו, איני סבור שהעסקאות עמם בוססו ברמה המספיקה להרשעה בפלילים. זאת גם בהתייחס לעסקאות לגביהן הוצגו יפויי כוח (לגבי גב' פרוך - ת/18 מסמך 11 ולגבי מר מחימיד - ת/18 מסמך 12).

לבסוף, חלק מסוים מייפויי הכוח שהוצגו במסגרת המוצג ת/18 עוסקים ברוכשים שלא העידו בבית המשפט ולא הוגשו הודעות שלהם. עבדאללה לא אישר את העסקאות עמם בהודעותיו ובעדותו. לכן, גם לגבי אלה איני יכול לקבוע כי עצם ביצוע העסקה עמם בוסס ברמה הנדרשת בפלילים.

45. שונים פנים הדברים בעסקאות שבוצעו, כך לטענת עבדאללה, תוך קבלת חלק מהתמורה ומסירת הדירה ללקוח, ובחלוף תקופה לפי הטענה הרוכש החזיר את הדירה משום שלא עמד בתשלומים או מטעמיו. כך למשל טענת עבדאללה בחקירתו בנוגע לעסקה עם כאמל דקידק, ובעדותו בנוגע לעסקה עם אחמד דקאק. עבדאללה העלה טענה זו גם באופן כללי, כדי להסביר את ריבוי העסקאות.

עם ביצוע העסקאות והעדר דיווח ותשלום מס בגין ובגין התשלומים שהתקבלו כתוצאה מהן (דבר שאינו במחלוקת) שוכללו העבירות שיוחסו לעבדאללה ביחס לכל אחת מהעסקאות. לכן, הגם שייטכנו השלכות מיסוי לביטול העסקה בחלוף תקופה, אין בכך לפטור מן העבירות שבוצעו. בכלל זה יצוין כי עבדאללה לא דיווח ושילם מס גם בגין תמורה חלקית שקיבל לטענתו טרם ביטול העסקאות.

בדומה, בין אם עבדאללה ביצע את העסקאות שנמנו לעיל בדירות שונות, ובין אם דובר במכר-מחדש של דירות שמכר בעבר, הרי שמדובר בהכנסה, החייבת בדיווח ובתשלום מס.

לבסוף, גם עסקה של מכר דירה כנגד שווה-כסף היא בגדרי עסקה ובגדרי הכנסה. כך בעניינו של ואאל אלשיך שלטענת עבדאללה קיבל דירה כתחליף לתשלום בשל בניית הפרויקט על-ידו. משכך, גם לגבי עסקה זו בוצעה עבירה.

לכן, אין בטענות מושא פיסקה זו לסייע לעבדאללה או לפטרו מאחריות בפלילים.

46. גם את טענותיו של עבדאללה בנוגע לסכומי העסקאות לא אוכל לקבל.

ראשית ועיקר, הן אינן רלבנטיות לקביעת האחריות הפלילית. כפי שנראה בהמשך, בפרק שיעסוק בעבירות שיוחסו לנאשמים, עבירות אלה אינן מחייבות הוכחה של סכום מדויק מתשלומי התחמקו הנאשמים.

שנית, קשה לייחס משקל רב לטענותיו של עבדאללה. הוא עצמו אישר שלא ערך רישום, וניסיונו להיסמך על זכרוננו אינו משכנע. זאת משערך עשרות עסקאות לאורך שנים, ומשיזכרון זה בגד בו לגבי עצם קיום חלק מהעסקאות הגם שהוצגו הוכחות לקיומן. ממילא שלא ניתן להסתמך על זיכרון זה כבסיס מהימן להוכחת סכומן המדויק של העסקאות. בנוסף, את עדותו של עבדאללה איפיינה מגמת צימצום, בניסיון בולט למזער את אחריותו. זו מוסיפה ומקשה לקבל את הסכומים בהם נקב.

מנגד, העדים שרכשו את הדירות ביצעו עסקה בודדת או עסקאות ספורות, להבדיל מעבדאללה. המדובר באנשים פרטיים שמימנו רכישת דירות ושילמו בעדן. על כן, סביר יותר שהסכומים הנכונים נטמעו בזיכרונם. עדים אלה הותירו רושם אמין, ואין להם אינטרס להגדיל את הסכום בכזב. לכן, יש להעדיף את דבריהם בנושא הסכומים שסוכמו ושולמו, על פני אלה של עבדאללה. לגבי עסקאות שהרוכשים בהן לא העידו, בהעדר ראיות אחרות ניתן לקבל את הסכומים בהם נקב עבדאללה כאשר אישר את העסקאות עמם. לעניין זה תועדפנה חקירותיו, שנערכו בשנת 2013 וכללו פירוט רב לגבי כל עסקה, על עדותו המאוחרת בה הציג גם נטייה לחזור ולנקוב באותו סכום לגבי כל אחת מהעסקאות. עם זאת, מהטעם שהוצג לעיל החישוב המדויק אינו נדרש לצרכי הכרעת הדין.

47. לבסוף, טענת עבדאללה להעברת דירה במתנה לפדל עג'לוני אינה מהווה הנמקה הולמת להעדרה של עבירה. גם העברת זכות בדירה ללא תמורה היא "מכירה" לפי חוק מיסוי מקרקעין (סעיף 1 לחוק). לא נטען או בוסס כי עג'לוני הוא קרוב משפחה, שמכירה לו עשויה בתנאים מסוימים להניב פטור (סעיף 62 לחוק), ולא הוצג פטור אחר (ראו הפרק השישי לחוק).

מרואן

48. הודעה ראשונה של מרואן שהוצגה בידי התביעה, ת/10, היא חקירה מיום 10.8.10 בגין עבירות זיוף ושימוש בשיקים. הגם שמרואן מסר בה שהוא בונה דירות וציין עלויות ועסקה של מכירה, הרי שטען שמדובר בבניין בכפר עיסוויה, כך שאין מדובר באמירות רלבנטיות להליך זה.

גם חלק ניכר מהודעה נוספת מיום 27.6.13, ת/11, עסק בבניה של מרואן (שהציג עצמו כקבלן) בעיסוויה. בשלב מסוים החל להתייחס לפרויקט מושא הליך זה. גרסתו בחקירה זו ובחקירות-ההמשך, כך בתמצית, הייתה כי שימש כ"איש קש" עבור עבדאללה ונוצל על ידו, עד לשלב בו הסתיים שיתוף הפעולה ביניהם.

בהודעה האמורה טען בפני החוקר כי ב-2001 הציע לו עבדאללה לעבוד עמו, לרשום על שמו קרקע אותה ירכוש עבדאללה מחברו ג'וואד מזערו שרכש אותה מאדם יהודי. על הקרקע יבנה עבדאללה בנינים, ובתמורה יקבל מרואן 3-4 דירות. עבדאללה טען בפני מרואן שהוא חושש שהקרקע תירשם על שמו "כי יעשו לו בעיות" - ומרואן טען בפני החוקר שכיום הוא מבין שהדבר נועד להטיל אחריות על מרואן לעבירות לפי דיני התכנון והבניה או דיני המס. לאחר בדיקה מול עורך הדין שערך את מסמכי רכישת הקרקע בידי מזערו, הסכים מרואן להצעה, ניגש עם עבדאללה לנוטריון וחתם על מסמכים לפיהם מזערו העביר לבעלותו את הקרקע. הוא הבהיר כי לא שילם עבור הקרקע למזערו. לאחר שנשאל האם סוכם בינו לבין עבדאללה שמרואן יהיה מי שמוכר את הדירות, השיב בחיוב (ש' 99). בהמשך סיפר שעבדאללה רכש שטחים נוספים ממשפחת אבו חדר, שגם חלקם (350 מ"ר) נרשם על שם מרואן (ש' 134-146). במהלך הבניה, אותה מימן עבדאללה, שימש מרואן כמנהל עבודה, וכשהעירייה הוציאה צו הריסה על שמו של מרואן שכן הבניה נעשתה שלא כדין, שילם עבדאללה לעורכי דין שיטפלו בכך. מרואן הוסיף ותיאר מכירת כעשרים דירות במצב של שלד, וטען כי המו"מ היה מתנהל עם עבדאללה "ואז הוא היה לוקח אותי לעו"ד עבדאללה עודה... ושם אני הייתי חותם על חוזה שהוא מראש ביני לבין הרוכשים ואני הייתי חותם כמוכר" בעוד שעבדאללה קיבל את כל התשלומים (ש' 193-202). עבור כל דירה שנמכרה שילם עבדאללה למרואן בין 1,000-2,000 ₪ "ולפעמים לא נתן והיה אומר שייתן לי דירה או שתיים" (ש' 211). מרואן עמד על כך שלא קיבל כספים מהרוכשים, אף לא כדי להעבירם לעבדאללה (ש' 229, ש' 277). עוד סיפר שאינו בקשר עם עבדאללה זה מספר שנים (ש' 242), כי עבדאללה הבטיח לו שהוא ידאג לתשלומי המיסים לרשויות (ש' 262), וכי בשלב מסוים לקחו עבדאללה לחתום עבורו על יפוי כוח כדי

שיוכל למכור בעצמו דירות (ש' 318-315).

49. בהודעה זו לא טען מרואן, אפוא, כי קיבל בפועל דירות בבניין, והכחיש כי מכר דירות שלו או קיבל כספים במסגרת מכר שכזה. בגרסה זו דבק גם בהודעת-המשך מיום 2.7.13, ת/12. הפעם טען כי עבדאללה הבטיח לו שעם גמר הבניין "הם יתנו לי קצת כסף" (ולא דירות, כפי שטען בהודעה הקודמת), וכי בפועל עבדאללה לא שילם לו למרות דרישה מצדו בשלב בו נבנו 10 דירות. אז ביקש מרואן ש"יוציא אותי מהתיק הזה" ויחד הלכו לעו"ד עבדאללה עודה "והוא הוציא אותי" (ש' 18 וש' 39-36). עבדאללה המשיך ובנה 70 דירות נוספות אותן מכר או השכיר. מרואן הכחיש ששימש כקבלן או מכר את הדירות, ואישר כי לגבי 10-15 דיירים הלך עמם לעו"ד לערוך יפוי כוח אך הכסף שולם לעבדאללה, שנתן למרואן 1,000-2,000 ₪ לכל דירה. בכלל זה אישר מרואן שחתם על מסמכים עם יוסף אליטאוי, מחמוד עוקה וג'ומעה ביאע, אך טען שדובר במכירה מטעם עבדאללה שגם קיבל את הכספים (ש' 78) ונשא בכל הוצאות הבניה. בהודעה נוספת מאותו יום, ת/14, הציג מרואן גרסה זוהי והוסיף כי לאחר 15 דירות ביקשו עבדאללה ללכת עמו לעו"ד כדי "שאני אמכור לו את האדמה" ולאחר מכן הקשר ביניהם הסתיים. כשהוצגה לו גרסת עבדאללה הכחישה בתוקף וטען שנוצל בידי האחרון.

50. גרסתו של מרואן נותרה בעינה גם בהודעה שנמסרה למחרת היום, ת/13. הוא מסר לחוקרים את המסמכים בהם הועברה לשמו הקרקע וכן חלקות נוספות בידי מזערו, והשטח הנזכר לעיל של 350 מ"ר, והדגיש שדובר בחלקות השייכות לעבדאללה. עוד הציג את מסמכי רכישת הקרקע בידי מזערו מאדם יהודי, ומסמכים בהם העביר מרואן "חזרה" לעבדאללה את הקרקע "שבזמנו העביר לי נאסר אדין" (350 המטרים). מרואן מסר שהחלקה שלכאורה רכש ממזערו נותרה על שמו, הגם שבפועל "נעשתה שם עסקת קומבינציה בין עבדאללה עלי לבין ג'ואד מזערו שג'ואד מקבל בעבור הקרקע דירה במצב מפתח וכך היה" (ש' 96). עוד טען כי הבניה בוצעה בידי קבלן בשם ואל (ככל הנראה ואל אלשיך), שקיבל מעבדאללה 8 דירות וכן כסף. מרואן תיאר את שלבי הבניה, וטען שהתבצעה בשנים 2002-2003. עוד תיאר כי עבדאללה פירסם מודעה בעיתון למכירת הדירות, ניהל מו"מ עם הרוכשים וקיבל מהם את התמורה. ההסכמים הוכנו על-ידי אחותו של עבדאללה ששמה פאטמה והיא עורכת דין בשטחים, ובעלה מורד, ואושרו על-ידי הנוטריון עבדאללה עודה. מרואן טען שחתם על הסכמים למכר של 15 דירות, אצל עו"ד חסן אבו סנינה בהתאם להנחיותיו של עבדאללה שלעיתים נכח במעמד החתימה. מרואן חזר וטען שלא קיבל מכספי התמורה, אלא 1,000 ₪ בגין כל דירה שנמכרה "וזה היה שכרי כקוף אצל עבדאללה" (ש' 177). להודעה צורף בין היתר יפוי כוח בו הצהיר מרואן שהוא הבעלים של הפרויקט ומכרו לעבדאללה.

51. בבית המשפט לא הצליח מרואן לשמור על גרסה אחידה. להבדיל מטענותיו בחקירה על ניצול בידי עבדאללה, הפעם נמנע מלהפנות חיציו לעברו של עבדאללה והציגו כאדם מכובד, קרוב משפחתו (גיסו), שכן וחבר שמרבה לסייע לזולת ואף למשטרה. עוד "ישר קו" עם טענות עבדאללה בעדותו, הן בטענה כי הדירות נמכרו בזול וחלק מהרוכשים לא שילמו את תמורתן (פ/207), והן בטענה לפיה הרוכשים נהגו להחזיר את הדירות "כל דירה היו מוכרים אותה 3 פעמים ל-3 אנשים" (פ/210 ש' 19). להבדיל מדבריו בחקירה, בהם טען לרישום כ"איש קש" על קרקע שהתקבלה מג'ואד מזערו, הפעם טען שעבדאללה התגייס לעזרתו לאחר ש"נעקץ" בפרויקט בעיסווייה בו הפסיד את כל כספו, סיפר לו על רכישת קרקע מאדם אחר (מוחמד אבו חדיר), והיות שהוא עסוק בסולחות ביקש ממרואן לפקח על העובדים באתר תמורת ארבע דירות (פ/206-207). מרואן תיאר כי נכח באתר ושוחח עם רוכשים פוטנציאליים. עוד להבדיל מחקירתו בה טען שלא קיבל דבר למעט סכומים פעוטים לאחר מכירת דירות, הפעם טען מרואן שקיבל את

ארבע הדירות ומכר אותן לעדי תביעה שהעידו קודם לכן על רכישה ממנו: ג'ומעה ביאע, דרוויש פרוק, ומחמוד עוקא (שם). לאחר מכירת הדירות העביר את הקרקע לשמו של עבדאללה (כך בניגוד לנטען בהודעתו ת/13), עזב את הפרויקט והתרכז בטיפולים רפואיים (פ/207).

בחקירתו הנגדית התקשה מרואן לספק הסבר הולם לפער בין גרסה זו לבין הודעותיו, בהן טען לרישום כ"איש קש" על קרקע שהגיעה מג'ואד מזערו. מצוקתו ניכרה בתשובות שלא ממין העניין. כשגרסתו בחקירה הוצגה לו השיב שהיא נכונה, ובד-בבד אמר "חוץ מהאדמה שאני קניתי מהבן אדם שגר בשועפט גם החזרתי את האדמה לשייח". התובע המשיך להציג לו את גרסת "איש הקש", והעד השיב תשובה ריקה לפיה "לא. אני לא יזם. אני לא שמתי כסף" והמשיך "זה מה שאמרתי מקודם שהאדמה של אבו חדיר. הוא רכש אותה ורשם אותה על שמו אבל אחרי שהוא בנה על האדמה הזאת החזרתי אותה" (פ/210-209). מרואן אישר שקיבל 4 דירות מעבדאללה ושימש כ"אחראי על העובדים" בפרויקט, ואז סטה שוב מגרסתו בחקירה כשטען כי בפרויקט נבנו רק 15 דירות ואינו יודע מה התרחש בו לאחר עזיבתו (פ/210 ש' 16). כשהוצג לו שגם בתשובה לאישום הוצגה גרסת "איש הקש", שינה העד טעמו וטען כי עבדאללה רשם את הקרקע על שמו "והחזרתי את זה בחזרה. אחר כך הוא היה מוכר לאנשים" (שם, ש' 26). כשעומת עם מובאות מהודעותיו טען שלא אמר אותן ובכלל זה הכחיש שעבדאללה ביקשו להרשם כ"איש קש" מחשש שרשות המיסים תגבה ממנו כסף, הכחיש שאמר כי 20 דירות נמכרו על שמו וטען "אמרתי 4 דירות", וכשהוצג לו שהחוקר הקריא לו את ההודעה טען "את המשפט הזה הוא לא הקריא לי". כשנשאל כיצד טענתו ל-15 דירות מתיישבת עם טענה שלו בהקשר אחר בחקירה לקיומן של 20 דירות (הוא טען שם כי דירות אלה מקבלות מים מספק בשם אבו עסב), ענה בתשובה נוספת שלא ממין העניין (פ/210, ש' 18-20). כשעומת עם תיאוריו במשטרה של עשרות דירות בפרויקט, טען שהתכוון לבניינים אחרים ששייכים "לכל מיני אנשים" (שם, ש' 23-24). כשנשאל מיהו האדם הרביעי לו מכר דירה (שכן קודם לכן נקב בשלושה שמות), השיב "אחמד שהגיע לפה" וטען שאינו זוכר את שם המשפחה כי "זה היה לפני 20 שנה". כשנשאל על סכומי הרכישה שמסרו הרוכשים, השיב תחילה שהם מדויקים (שם, ש' 31), ובהמשך נמלך בדעתו, טען שהרוכשים הפריזו משום שבחקירה הובטח להם שהמדינה תשיב להם את הסכומים ששילמו, וכי בפועל שילמו כ-50,000 ₪. לגבי מחמוד עוקא אישר ששילם 150,000 ₪, לדבריו משום שרכש דירה משופצת בה התגורר מרואן קודם לכן (פ/212). מרואן גם הכחיש שקיבל דמי שכירות עבור דירות. הוא הוסיף והכחיש את טענותיו-שלו בחקירה לפיה קיבל מעבדאללה 1,000 ₪ עבור כל דירה, וכי אמר בחקירה שעבדאללה בנה על הקרקע 4 בניינים בהיקף של 80 דירות (פ/213). כשהוצגה לו טענתו בחקירה לפיה רישומו כ"איש קש" נדרש כדי למנוע פעולה של הרשויות נגד עבדאללה, התחמק באמצעות "יישור קו" עם טענה נוספת שהעלה עבדאללה קודם לכן, לפיה "אין לנו רשות המיסים. אנחנו שטחים" (פ/213). אזכיר כי בחקירה טען שעבדאללה הבטיח לו להסדיר את תשלומי המיסים.

52. בהמשך עדותו התקשה מרואן להסביר בגין מה קיבל מעבדאללה ארבע דירות, שעה שהקבלן שבנה את הפרויקט כולו, ואל אלשיך, קיבל בתמורה 2-3 דירות (פ/217). מרואן המשיך לסתור את אמירותיו בחקירה, באמירות לא סבירות. כך טען שעבדאללה לא שילם עבור חומרי הבניין בכסף, אלא חילק לספקי הבטון, הברזל והאבן דירות בפרויקט, וטען שאמר זאת לחוקרים שלא רשמו "היו רושמים מה שהם רוצים". הוא לא הסביר כיצד מתיישבת טענה זו עם טענה קודמת שלו, לכך שנבנו רק 15 דירות בפרויקט. בדומה, התכחש לטענותיו בחקירה כנגד עבדאללה ("לא אמרתי את זה" - פ/214-215), או כי נכח במכירה של כ-15 או 20 דירות מטעמו של עבדאללה (שם). הוא אישר שחוקריו הקריאו לו את הודעותיו בסוף החקירה, אך טען שהאמירות שהוצגו בפניו לא נכללו במה שהוקרא לו, וכי חוקריו "מתעסקים בסמים, אנשי שב"כ" (פ/217 ש' 21). מגמה זו העצימה את תוחקר בידי ב"כ הנאשם 1: לאחר שהדבר הוצע בפניו, טען מרואן

שחוקריו הנחו אותו לומר שעבדאללה "מזייף ושהוא עושה הכל" וזאת על מנת להשתחרר "ושאני לא אגיע אפילו לבית המשפט" (פ/218).

סיכום ביניים - מרואן

53. גרסתו-גרסאותיו של מרואן לא הותירו רושם אמין. עמדתו בחקירה, בה טען שנוצל כ"איש קש" שלא קיבל דבר למעט סכומים זעומים, הפכה בבית המשפט לגרסה לפיה קיבל ארבע דירות מטעמים שלא הובהרו ושנראה כי מתמקדים בעבודה עבור עבדאללה כמשגיח על הפועלים. הדברים הוצגו בצורה מוגזמת ובלתי-אחידה, תוך הידרשות תכופה לתשובות שלא ממין העניין שלהתרשמתי הונעו מחוסר יכולת לספק מענה הולם. לכן, לא אוכל לקבל את גרסת "איש הקש" המנוצל אותה העלה מרואן.

העובדה, הנתמכת גם בעדויות הרוכשים, כי מרואן החזיק בזכויות בארבע דירות בפרויקט ומכרן לרוכשים תמורת סכומים של ממש, והוסיף והשכיר דירה נוספת, מעידה על תרומה משמעותית שלו לפרויקט, בשלה זכה בתמורה זו. הדבר גם הולם את העדויות של חלק מעדי התביעה שדיברו על מרואן ועבדאללה כ"שותפים" עד לשנת 2004 (גם עבדאללה מסר דברים דומים, לפיהם מרואן "יצא מהבנין" ב-2005).

עם זאת איני סבור שטיבם המדויק של היחסים בין שני הנאשמים הוכח מעל לספק, או כי ניתן לקבוע שכלל העסקאות בפרויקט בוצעו בשותפות שלהם. בכלל זה אזכיר כי עדי התביעה, הרוכשים, העידו כל אחד על קשר עם מרואן או עם עבדאללה, ללא מעורבות של השני. רוב העדים כלל לא הכירו את הנאשם השני. הפרדה שכזו הוצגה גם בגרסאות הנאשמים. רבות מהעסקאות שביצע עבדאללה בוצעו לאחר מועד פירוק "השותפות". אלה שוללים את האפשרות לקבוע, ברמת ההוכחה הדרושה בפלילים, כי השניים היו שותפים בעסקאות הנדונות בהליך זה, ויש להניח לטובת ההגנה כי העסקאות בוצעו על ידי כל אחד מהם ללא מעורבות של האחר, וכי לא חלקו בהכנסות מהן.

54. מרואן אישר בעדותו את המכירות לג'ומעה ביאע, דרוויש פרוק, מחמוד עוקא ויוסף אליטאוי. איני מקבל את עמדתו לעניין סכומי המכירה לרוב הרוכשים, שהוצגה באופן בלתי משכנע ובמסגרת עדות שאופיינה במגמת צימצום. יש להעדיף לעניין זה את גרסאות הרוכשים, שהובאו לעיל, מה עוד שכפי שראינו שאלת הסכום המדויק אינה נדרשת לביסוס האחריות לעבירות. עוד כפי שנדון לעיל, עסקת שכירות הוכחה בין מרואן לבין העד אחמד אבו סאכורבוע - ולעניין זה אני דוחה את הכחשתו של מרואן לקבלת דמי שכירות.

העבירות

55. העבירות שיוחסו לנאשמים מתגבשות בהינתן יסוד חפצי של מטרה או כוונה להתחמק ממס באמצעות שימוש במרמה או תחבולה (סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה, סעיף 117(ב)(8) לחוק מע"מ, סעיף 98(ג2)(4) לחוק מיסוי מקרקעין).

לעניין היסוד החפצי אזכיר את ההלכה הפסוקה, לפיה:

"בקבוצת העבירות המפורטות בסעיף 117(ב) לחוק מע"מ יש להוכיח מטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס, היינו, נדרש יסוד נפשי של מודעות למעשה ולקיום הנסיבות הגורמות להתחמקות ממס. וכפי שציין המלומד נמדר 'לפי הסעיף די בקיומו של יסוד נפשי של מודעות למעשה ולקיום הנסיבות הבלתי חוקיות, ואילו את המטרה להתחמק ממס ניתן ללמוד מהראיות הנסיבתיות וממעשים חיצוניים של הנישום' (נמדר, בעמ' 919, וראו גם עניין תורג'מן; ע"פ (י-ם) 9147/05 מדינת ישראל נ' בשר [פורסם בנבו] (26.6.2005))" (ע"פ 5783/12 גלם נ' מדינת ישראל פסקה 97 (11.9.14)).

וכן:

"כמובן שהוכחת קיומו של היסוד הנפשי של מטרה, הנדרש לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, מוטלת על התביעה, בהיותו יסוד מרכזי ממרכיבי העבירה. אלא שעקב אופיין המיוחד של העבירות מתחום המס בפרט, והעבירות הפיסקאליות בכלל, לא ניתן במרבית המקרים להוכיחו אלא על-ידי הנסיבות, התנהגותו ומעשיו החיצוניים של הנאשם. במקרים אלו עשויות הנסיבות בצירוף התנהגותו של הנאשם להביא אל המסקנה כי הכוונה להתחמק ממס נובעת מעצם המעשה. כך לדוגמא, מקרים שבהם הנאשם פועל באחד מן האופנים שלהלן: מסתיר מקור הכנסה שלם או מנהלו בשם אחר או בשם בדוי; מעלים חשבון בנק שבו מחזור משמעותי או מנהלו בשם אחר או בשם בדוי; מנהל שתי מערכות פנקסי חשבונות, האחת שונה מרעה; נעדרים מסמכים נאותים או ספרי חשבונות נאותים, שראוי היה שהנאשם יקיים בהתחשב בנסיבותיו. במקרים אלו עשויה להלמד הכוונה להתחמק ממס ממעשיו של הנישום אלא אם יש בפיו הסבר סביר למעשה, שבכוחו לעורר ספק בלב בית המשפט לעניין כוונתו להתחמק מתשלום מס" (ע"פ 5529/12 **אוהב ציון ואח' נ' מדינת ישראל** פסקה 25 (9.11.14). ראוגמע"פ 1182/99 **הורביץ' מדינת ישראל** (7.9.00)).

בקביעות אלה, היפות גם לעבירה לפי חוק מיסוי מקרקעין, גלומה בין היתר "חזקת הכוונה", שהיא חזקה ראייתית הניתנת לסתירה ואשר מניחה כי אדם מתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשיו. לצדה, אזכיר גם את "הלכת הצפיות" שעוגנה בסעיף 20(ב) לחוק העונשין ואשר קובעת כי "ראייה מראש את התרחשות התוצאות כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן".

56. לפי שתי חלופות אלה, הנאשמים גיבשו את היסוד הנפשי הדרוש. כל אחד מהם ביצע מספר עסקאות מכר ושכירות נדל"ן בדירות בפרויקט, וקיבל במסגרתן סכומי כסף לא מבוטלים. זאת, תוך התעלמות מוחלטת מהיבטי המס של עסקאות אלה. הנאשמים לא עשו דבר לצורך דיווח העסקאות לרשויות מיסוי מקרקעין, נמנעו גם מדיווחו על הכנסותיהם, לא הנפיקו חשבונות מס כנגד תשלומים שקיבלו, קיבלו את ההכנסות במזומן או בשיקים אותם "גלגלו" לאחרים, ולא ניהלו ספרים כנדרש. התוצאה הטבעית, ולמעלה מכך - תוצאה שהיא קרובה לוודאי - של התנהלות זו, היא הימנעות מחיוב במס. המדובר בהסתרה מלאה של מקור הכנסה משמעותי המעידה, כמובא לעיל, על מטרה להתחמק מתשלום מס.

57. הנאשמים לא סתרו זאת. מרואן טען בהודעותיו כי עבדאללה התחייב בפניו לדאוג לתשלומי המס - ומכאן שידע כי דובר בעסקאות חבות במס. גרסתו בהודעות כי שימש כ"איש קש" ללא מעורבות או הכנסה משמעותית נדחתה, והוא אף לא עמד עליה בעדותו בה אישר מכירת מספר דירות. נוכח הקביעות בדבר העסקאות שביצע, והעדר מחלוקת כי לא דיווח עליהן ולא שילם מס בגין ובגין הכנסותיו, יש להרשיעו בעבירות הנדונות (וראו להלן הדיון בעבירות לפי חוק מע"מ).

58. עבדאללה מיקד הגנתו במישור זה בטענה לפיה סבר שלא חלה עליו חובת תשלום מס, היות שהדירות ומקום מגוריו מצויים במחנה הפליטים שועפט. לא אוכל לקבל טענה זו.

בפתח הדיון בה, יש להבדיל בינה לבין טיעון משיק שהעלה עבדאללה בחקירתו. לפיו, "אצלנו לא מדווחים למס" (ת/6 ש' 167). זהו טיעון לנוהג של הפרת חוק. פעולה בהתאם לנוהג שכזה אינה מבססת פטור מאחריות פלילית. לכן, לא ארחיב בה את הדיון.

59. טענתו המהותית יותר של עבדאללה עוסקת בהעדר מודעות לחובת תשלום המס. דינה להידחות.

ראשית, משום שלא שוכנעתי שזו טענת אמת, וכי עבדאללה חשב שאינו חב במס - להבדיל מסברה כי יצליח להתחמק מתשלומיו. עבדאללה מחזיק בתעודת זהות ישראלית (ת/9 ש' 9), ואישר שרעייתו משלמת דמי ביטוח לאומי וכן מקבלת קצבה מן הביטוח הלאומי (שם, ש' 31, פ/199). להודעתו ת/9 שהוגשה בהסכמה (בפתח ישיבת ההוכחות מיום 23.10.17) צורף מסמך "צפיה ותמלול" של ראיון מיום 25.1.13 עם עבדאללה, שערכה סוכנות ידיעות המשדרת ממחנה שועפאט. המדובר בתיעוד טענות של עבדאללה כנגד לחץ של שלטונות ישראל

על התושבים הבא לידי ביטוי בתשלום מיסים "למשל אנחנו הירושלמים משלמים יותר מ-16 סוגים של מיסים".
עבדאללה אישר בחקירתו את הדברים וציין כי הלן בראיון "על כך שאנחנו כירושלמים ערבים מצרים עלינו [...] ומבקשים מאיתנו כאזרחים ערבים במדינה לשלם מיסים כמו: ארנונה, מיסי טלביזיה (אגרת - ע.ב.), מיסי ביוב, מיסים של אי שירות בצבא, ובזמן הזה לא נותנים לנו שירותים" (ת/9 ש' 146).

על רקע זה, אין לקבל את טענתו של עבדאללה במסגרת הליך זה, כי סבר שהוא במעמד של פליט שאינו כפוף לשלטון ישראל ולחוקי המס שלה, אלא "לחוק של האו"ם" (למשל ת/6 עמ' 6, ת/9 ש' 16). מאותן סיבות אינו מקבל את הנטען בסיכומים מטעמו לפיו חקירה קודמת ושלא הניבה כתב אישום הובילה את עבדאללה לסבור שאין חובה לדווח בגין עסקאות מהסוג הנדון כאן (פיסקאות 13-14). עבדאללה לא טען זאת, ואין בעובדה שחקירה לא מבשילה לאישום כדי להראות שההתנהלות תקינה.

60. למעלה מן הצורך אציין, כי גם אם היה בידי עבדאללה להראות שטעה וסבר שאינו כפוף לחוקי המס, הרי שמדובר לכל היותר בטעות בדבר המצב המשפטי, שאינה פוטרת מאחריות אלא אם "הייתה בלתי נמנעת באורח סביר" (סעיף 34 ל^{חוק העונשין}, תשל"ז-1977). עבדאללה לא הציג ניסיון כלשהו שלו לברר את סברתו הנטענת כי אינו חב בחוקי המס, וממילא שלא הוכיח שדובר בטעות "בלתי נמנעת באורח סביר". בכלל זה, כעולה מן הראיות לרבות מסמכי המכר, עבדאללה נעזר במספר עורכי דין ונוטריונים לעריכת העסקאות. הוא אישר, שלא בחן עם מי מהם את סברתו הנטענת (ת/9 ש' 60). אוסיף ואפנה לדיון שיערך בהמשך הכרעת הדין, בטענה שהציג עבדאללה בסיכומיו בדבר אי-תחולת הדין הישראלי במקום ביצוע העבירות.

61. בהינתן מודעותם של הנאשמים לחיוב במס, לצד היסוד החפצי, יש במעשיהם למלא גם אחר יסוד המרמה והתחבולה. אדם המודע לחובתו לשלם מס, ומסתיר מעיני הרשויות קיומן של עסקאות נדל"ן בהיקפים נכבדים וזאת במטרה שלא לשלם מס, מבצע בכך מעשה ובו רכיב אי-היושר המאפיין את העורמה והתחבולה הנדרשת בחלופות הרלבנטיות לעבירות שיוחסו לנאשמים. קבלת התמורה בסכומים ניכרים במזומן וללא הותרת ראיות בדמות קבלות, או עריכת חלק נכבד מהעסקאות ללא הסכם בכתב, מתיישבות עם מסקנה זו (למקרים דומים ראו ת.פ. (י-ם) 8655-11-14 **מדינת ישראל נ' שרחביל עלי** (27.10.16), אושר ברע"פ (2894/17), עפ"ג (י-ם) 63235-03-16 **גאזי ווזוז נ' מדינת ישראל** (24.12.17), ת"פ (י-ם) 2728-02-16 **מדינת ישראל נ' עלווי** (5.2.19)).

עוד לא אוכל לקבל את טענת הנאשם 2 לפיה יסוד המרמה מחייב מעשה אקטיבי (פיסקה 41 לסיכומיו). בסעיף 18(ב) ל^{חוק העונשין}, תשל"ז-1977, נקבע כי המונח "מעשה" כולל גם עשייה במחדל "אם לא נאמר אחרת". בלשון העבירות שיוחסו לנאשמים אין אמירה שלילית מעין זו. הדבר גם לא מתיישב עם תכליתן, שכן ברי כי במשטר מס המבוסס על דיווח בידי הנישום יכול האחרון להונות את רשויות המס ולהתחמק ממס גם בדרך של הסתרה והימנעות, ולא רק במעשים אקטיביים.

62. לבסוף אציין כי מקובלת עלי עמדת התביעה, כי לצורך הרשעה בעבירות הנדונות אין הכרח להראות את הסכום המדויק של המס מתשלומי התחמקו הנאשמים. כך בפרט בנסיבות בהן שני הנאשמים נמנעו מעריכת רישום או תיעוד מדויק של התשלומים להם ושל סכומי העסקאות (ראו עניין **אוהב ציון הנ"ל**, בפיסקה 13).

63. מכאן לדיון ספציפי בעבירות שיוחסו לכל נאשם. בפתח הדיון אדרש לטענת התביעה בסיכומיה, כי יש לראות בנאשמים שותפים בכלל העבירות. זאת, על יסוד הודעותיו של מרואן ותשובתו לאישום, בהם טען

שימוש כ"איש קש" עבור עבדאללה.

איני מקבל טענה זו. העבירות המיוחסות לנאשמים אינן מתמקדות בעצם הקמת הפרויקט או רכישת ורישום הקרקע על שם מרואן, אלא בעסקאות מכר והשכרת הדירות ובהכנסות וחיובי המס שצמחו מהן. לעיל דחיתי את גרסת "איש הקש" וקבעתי, כי למרואן הייתה מעורבות בפרויקט, שטיבה לא הובהר עד תום ושבשלה קיבל 4 דירות אותן מכר ועוד דירה שהשכיר. עבדאללה קיבל דירות רבות אחרות, בהן ערך עסקאות משלו. עסקאות, ששמו נזכר בהן במפורש ללא שמו של מרואן. ראו לדוגמא את שורת מסמכי המכר הנושאים את שמו, שהוצגה כת/18, ואת עדויות עדי התביעה על העסקאות עמו, כשאותם עדים מסרו שאינם מכירים את מרואן. אזכיר גם את הראיות לפיהן שיתוף הפעולה בין מרואן לבין עבדאללה בקשר לפרויקט הפסיק בשנת 2004, ואת העובדה שחלק לא מבוטל מהעסקאות של עבדאללה בוצעו לאחר מועד זה.

לכן, הסיטואציה שונה מסיטואציה של שימוש באיש קש להסוואת זהות העומד מאחורי עסקה או פעילות, ודומה יותר לסיטואציה של שניים שעסקו בהקמת הפרויקט, חילקו ביניהם את הדירות, וכל אחד מהם המשיך וערך עסקאות בדירותיו. היות שהאיש עוסק בעסקאות אלה ובהכנסות שצמחו מהן, והיות שהתביעה לא הצליחה להראות מעורבות מהותית של מרואן בעסקאות של עבדאללה, ולהיפך, יש לייחס לכל אחד מהנאשמים את העבירות העולות מהעסקאות שביצע, ואותן בלבד. ראו גם הדיון לעיל, בפסקה 53.

64. עוד איני סבור שראוי להרשיע את מרואן בעבירות לפי חוק מע"מ. החיוב במס לפי חוק זה חל על "עסקה בישראל" (סעיף 2 לחוק). המונח "עסקה" הוגדר בסעיף 1 לחוק, ובהקשר דנן ובהעדר טענה ל"עסקת אקראי" חל על מכירת נכס בידי "עוסק" - מונח שהוגדר באותו סעיף כנוגע למוכר נכס או נותן שירות "במהלך עסקיו".

החבות במע"מ תלויה אפוא בשאלה האם העסקאות שבוצעו בדירות הן עסקאות "במהלך עסקיו" של הנאשם ועל כן חייבות במע"מ. זאת, הגם שאין מדובר בחיוב אוטומטי בכל עסקת מכר דירה. בפסיקה נקבע, כי "עלמנת שניתן יהיה לחייב את המערער במע"מ, יש להראות שהמערער מקיים פעילות שעולה כדי 'עסק' וכן שהמכירה מהווה חלק מפעילותו של אותו עסק שתלכד במסגרתו". בכלל זה הכנסה מעסק מתאפיינת בדירות שהפעילות הכלכלית, בהמשכיות גדולה יותר, בארגון עיל של הפעולות בעסק ובנקיטת פעולות שלפיתוח מארגנות נרחבות" (ע"ש (חי') 268/91 פ"ר נ' מנהל מס ערך מוסף (29.3.94)). נקבעו גם מבחני עזר העוסקים בטיב ואופי הנכס, תדירות העסקאות, ההיקף הכספי, אופן המימון, תקופת האחזקה בנכס, ייעוד התמורה, בקיאות הנישום בתחום העסקה, קיום מנגנון אופעילות קבועה ונמשכת, פיתוח, טיפוח, השבחה, יזמות ושיווק, ונסיבות העסקה (ע"מ (מח' מרכז) 56884-05-11 גיבשטיין נ' מע"מ רחובות (26.2.17)).

השאלה המשפטית אינה מתעוררת בעניינו של עבדאללה. הוא החזיק בזכויות בדירות רבות בפרויקט וביצע בהן עשרות עסקאות לאורך שנים כמובא לעיל, הן בדרך של מכר והן בדרך של השכרה, לרבות עסקאות חוזרות באותן דירות. הוא מסר בחקירותיו כי זה היה עיסוקו לצרכי פרנסה: עסקאות אלה הניבו לו הכנסה חודשית קבועה ומשמעותית לאורך שנים ארוכות, ממנה התפרנס. בנסיבות אלה, מדובר בעסקאות שבוצעו במהלך פעילות עסקית, החייבות במע"מ.

להבדיל, בעניינו של מרואן מתעוררת השאלה, האם דובר בפעילות עסקית החייבת במע"מ, במלוא עוזה. מרואן מכר בשנת 2004 ארבע דירות שקיבל, אחת מהן דירת מגוריו, וניתק מגע עם הפרויקט. הוא נותר עם דירה אחת אותה השכיר לאחמד אבו סאכורבוע מ-2004. בהיתן נתונים אלה, לצד נטל ההוכחה הפלילי והעובדה

שהתביעה לא נדרשה לסוגיה הנדונה כאן, סבורני כי לא בוסס מעל לספק שדובר בעסקאות החייבות במע"מ, ואין להרשיע את מרואן בעבירות לפי חוק מע"מ.

65. בסיכומי העלה עבדאללה את השאלה, האם העסקאות חייבות הן במיסוי מקרקעין והן במס הכנסה. הצדדים לא התייחסו בהרחבה לסוגיה זו. התביעה והנאשם 2 לא עסקו בה כלל. הנאשם 1 עשה זאת במילים ספורות ואך העלה את השאלה (פיסקאות 5-7 לסיכומי, והדיון במונח "עסק" בתשובתו לאישום).

עם זאת, בשים לב לכך שמדובר בהליך פלילי ובטענה שהיא משפטית ואשר עשויה להוביל לזיכוי מחלק מן העבירות, סבורני כי על בית המשפט לנתח את הסוגיה, לגבי שני הנאשמים. זאת, במגבלות הנובעות מחוסר התייחסות הצדדים לקריטריונים המשפטיים, שהובילה גם לכך שאין בפני תשתית עובדתית מקיפה לצורך ההכרעה. לכך רלבנטי גם מחדל הנאשמים לדווח בזמן אמת לרשויות על העסקאות ולערוך רישום מסודר או תיעוד של הסכומים שהתקבלו, המשפיע על יכולת הברור בדיעבד של טיב הפעילות.

66. צודק עבדאללה בטענתו, שככלל תקבולי עסקה במקרקעין לא חייבים הן במס שבח והן במס הכנסה:

"העברתם של מקרקעין לטובת כפופה למשטרה הונית, החייבת בשלום מס שבח, או כפופה למשטרה פיריות, החייבת בשלום מס הכנסה, והכל בהתאם למחלוקת העסקה שנעשת בהנכס.

עם השנים גובשו בפסיקת השלבי מתמשפת זה מבחינים שנועדו לבדוק אם הכנסה מסוימת הנה הכנסה הונית או הכנסה פירית' המבקשים להתחקות אחר סממנים 'מסחריים' בעסקה. ואלה הם: טיב הנכס; תדירות העסקאות או הפעולות; ההיקף הכספי של העסקאות; אופן המימון שלהן; תקופת החזקה בנכסים; ייעוד התמורה; ידענות וזכויות של הנישום; קיומם של מנגנון אופעילות קבועה ונמשכת; האם חלובנכסים פיתוח, טיפוח, השבחה, יזמות ושיווק; וכן מבחן 'גג' הבוחן את נסיבותיה של העסקה במבט 'על' (ע"א 490/13 פלומין נ' פקיד השומה חיפה (24.12.14))

יישום מבחנים אלה על העובדות שהוצגו בפניי, במגבלות הנזכרות לעיל, מביא אותי למסקנה לפיה, לצרכי הליך זה, יש לראות בתקבולי עסקאות מכירת הדירות מבחינת עבדאללה כהכנסה פירית בעלת אופי עסקי, ומבחינת מרואן כהכנסה הונית. לעניין זה רלבנטי הדיון שהוצג לעיל בפיסקה 64 ואשר ממחיש את הפער בין טיב הפעילות של מרואן, לזו של עבדאללה. הגם ששניהם עסקו ומילאו תפקידים לצורך הקמת הפרויקט, וחלקו בדירות, הרי שהעסקאות שביצעו נשאו אופי שונה. מהטעמים שהובאו שם, עשרות העסקאות של עבדאללה נושאות אופי של ניהול עסק באופן שוטף ולאורך תקופה, ומכאן הסיווג הפירי. הפעילות של מרואן, שהתמצתה בעיסוק בדירות ספורות (שאות מהן דירת מגוריו) וביציאה מתמונת העיסוק במכירת דירות בשלב מוקדם, קרובה יותר במהותה להכנסה הונית.

משכך, בכל הנוגע לעסקאות המכר יש לזכות את מרואן מעבירות לפי פקודת מס הכנסה, ולהרשיעו בעבירות לפי חוק מיסוי מקרקעין. עם זאת, עסקת ההשכרה למר סאכוראבוע חייבת במס הכנסה (סעיף 122 לפקודת מס הכנסה), ומשלא נטען או בוסס לפטור ממס זה (למשל, לא נטען והוכח שדובר בדירה היחידה שהשכיר) יש להרשיעו בעבירות בגינה. את עבדאללה יש לזכות מעבירות לפי חוק מיסוי מקרקעין, ולהרשיעו בעבירות לפי פקודת מס הכנסה.

67. כמובא לעיל בפיסקה 43, עבדאללה ביצע 35 עסקאות למכר דירה. הוא לא דיווח על הכנסותיו מעסקאות אלה ומחמש עסקאות ההשכרה שביצע, ולא שילם מס הכנסה או מס ערך מוסף בגין. זאת, בכל אחת מן השנים 2003-2013, ולכן יש להרשיעו ב-11 עבירות לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה וב-11 עבירות לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מע"מ.

68. מרואן ביצע ארבע עסקאות של מכר דירה בשנת 2004, המקימות חיוב במס שבח התחמק, ועל כן יש להרשיעו בארבע עבירות לפי סעיף 98(ג2)(4) לחוק מיסוי מקרקעין. הכנסותיו מעסקת ההשכרה לאחמד אבו סדאכורבוע השתרעו על השנים 2004-2013 ולא דווחו או שולם מס הכנסה בגין. בשל כך, יש להרשיעו ב-10 עבירות לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה.

טענות נוספות

69. בתשובתו של מרואן לאישום נטען להתיישנות העבירות שיוחסו לו. המדובר בעבירות פשע, המתיישנות בחלוף 10 שנים. אם נפתחים חקירה או הליך פלילי נמנית התקופה "מיום ההליך האחרון בחקירה או מיום הגשת כתב האישום או מיום ההליך האחרון מטעם בית המשפט, הכל לפי המאחריות" (סעיף 9(ג) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982).

מרואן מכר את הדירות והחל בהשכרת הדירה הנוספת ב-2004. התקבולים התקבלו באותה שנה ובהמשך השנים שחלפו, עד לחקירה ב-2013. מכאן שלאורך אותן שנים בוצעו העבירות. לפי מועדי ההודעות שבפני, החקירה החלה לכל המאוחר ביוני 2013. לכן, העבירות לא התיישנו. אציין שמרואן לא חזר על הטענה בסיכומיו.

70. ההגנה עמדה על חקירותיהם של חוקרי מס ומשטרה שטיפלו בחקירה: נתנאל יוסף, בהג'ת מרעי, ראסם עבדול רחמן, חיים נמדר ונעמי פנחסי. בחנתי את חקירותיהם הנגדיות, ואיני מוצא בסיס לטענות הנאשמים כפי שהועלו בסיכומיהם. כך בפרט במישורים של קבילות הודעותיהם, משקלן והתנהלות החקירה. לעיל הוסברו ההקשרים בהם מצאתי להיסמך על הודעות של הנאשמים או מקטעים מהן.

מעדויות הנאשמים לא עלה שלא הבינו על מה נחקרו או לא הבינו את השפה בה תושאלו, ובמישור זה איני מוצא נפקות של ממש לטענות שהועלו בחקירותיהם הנגדיות של חוקרי המס והמשטרה בדבר היקף וטיב אזהרת הנאשמים (למשל פ/151, סיכומי הנאשם 1 בפיסקה 7, סיכומי הנאשם 2 בפיסקה 29). להמחשה, טענת הנאשם 2 כי לא הובהר לו בידי חוקריו במה נחשד, או טענה שהעלה בנוגע לשפת החקירה ((שם וכן פסקאות 34-30 לסיכומיו) אינן עולה בקנה אחד עם העובדה שבתשובותיו בחקירותיו הציג תשובות לגוף השאלות והחשדות. במסגרת זו הציג את גרסת "איש הקש", שהיא גרסה המתמודדת עם החשדות מושא הליך זה. יוזכר כי מדובר באותה גרסה שהוצגה על ידו בתשובה לאישום. בין היתר ראו לעניין זה את חקירתו ת/11, בפתחה הוזכר בגין עבירות מס לפי פקודת מס הכנסה, ובמסגרתה הציג את הגרסה האמורה ואף טען כי הוא מבין בדיעבד שנוצל בידי עבדאללה כדי להטיל עליו אחריות לעבירות תכנון ובניה או מס שביצע האחרון - אמירה, המעידה על מודעות לטיב החשדות. לפירוט נוסף ראו פסקה 48 לעיל. אף עבדאללה הציג בחקירותיו עמדה ותשובות לגוף החשדות. להמחשה ראו חקירתו ת/6 בפתחה הוזכר בין היתר בעבירות המס ובמסגרתה הציג התייחסות עניינית, לרבות הכחשת קשר לחלק מהעסקאות - וראו הפירוט לעיל בפיסקה 37.

החוקרים גם שללו טענות לפיהן דובר בחקירת מס יחידה בהקשר דומה בנוגע לנכסים המצויים באזור הפרויקט (למשל נתנאל יוסף בפ/148-149). לכן, לא אוכל לקבל רמיזות הנאשמים לחריגות החקירה בעניינים (למשל פסקה 29 לסיכומי הנאשם 2, ופיסקה 8 לסיכומי הנאשם 1 בה מסר שיטען בהמשך הסיכומים לאכיפה בררנית אך לא עשה כן). וודאי שלא בוססה חריגות, או אכיפה שרירותית, היוצרת תחושת חוסר צדק ומקימה טענה להגנה מן הצדק.

71. בסיכומיו טען הנאשם 1, עבדאללה, כי אין תחולה לדין הישראלי במקום ביצוע העבירה.

דין טענה זו להידחות. היא הוצגה לראשונה בסיכומים. היא לא נזכרה בתשובת הנאשם לאישום מיום 4.2.17. משלא הוצגה, הצדדים גם לא נדרשו לטיעון ולראיות בנוגע לה. ממילא שבנסיבות אלה לא ניתן לקבל את השגות הנאשם 1 בסיכומיו על כך שהתביעה לא הציגה ראיות בנושא (סעיף 18 לסיכומים), והדבר אינו פועל לזכותו. נהפוך הוא: אם ביקש עבדאללה לטעון כי הפרויקט מושא הליך זה נמצא במיקום בו אין תחולה לדין הישראלי, שאלה שהיא שילוב של עובדה ומשפט, היה עליו להציג את הטענה מראש, לאפשר לצד מנגד להתייחס אליה וכמובן להציג בעצמו ראיות כלשהן לביסוס הטענה - כגון ראיות בדבר המיקום המדויק, והיחס בינו לבין שטח תחולת הדין. הוא לא עשה כן, אלא המתין לסיכומים אליהם צירף ללא היתר תצלום מפה שכותרתה "ההצעות להרחבת גבולה של ירושלים, יוני 1967". גם במפה זו לא סומן מיקום הפרויקט מושא הליך זה, ואף אם היה ניתן לקבלה כראיה (מה שלא ניתן בהתחשב בעיתוי ודרך הגשתה) הרי שאין בה לבסס את הנטען.

עצם הטענה בסיכומי הנאשם 1, כי הפרויקט נמצא במחנה הפליטים שועפט וכי חלקו של מחנה הפליטים אינו בתחום ירושלים, אינה מספקת. בפסיקה נקבע כי "מחנה הפליטים שועפט והשכונות אסחמיוסודאחייתאלסלאם (להלן: שכונות רכס שועפט) שוכנים על רכס הנמצא בין שכונת פסגת זאב מצפון לבין הכפר עיסאוייה המדרום, בתוך גבולה המוניציפאלי של העיר ירושלים, כלומר, בשטח מדינת ישראל [...]"

תוואי הגדרה המקיף את שכונות רכס שועפט, כמו גם שכונות רכס שועפט עצמן, נמצא כולו בשטח ההמוניציפאלי של העיר ירושלים ובתוך מדינת ישראל" (בג"ץ 6193/05 **וועד תושבי ראס חמיס נ' הרשות המוסמכת להסדר תפיסת מקרקעים** פיס' 2-3 (25.11.08)). משכך, העבירות שביצעו הנאשמים הן "עבירות פנים" כהגדרת המונח בסעיף 7 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 אשר חלה על עבירות שבוצעו כולן או מקצתן ב"שטח ישראל", כהגדרתו שם. בדומה, לא אוכל לקבל הטענה להעדר תחולת חוק מיסוי מקרקעין וחוק מע"מ על העסקאות שביצע עבדאללה. חוק מיסוי מקרקעין זה חל על עסקאות ב"מקרקעין", מונח המוגדר כ"קרקע בישראל..." (סעיף 1 לחוק). חוק מע"מ חל בין היתר על עסקה בישראל ועל תושבי ישראל, כעבדאללה (סעיפים 1א(ב) ו-2 לחוק).

הכרעה

72. הנאשם 1 מורשע ב-11 עבירות לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה וב-11 עבירות לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מע"מ.

73. הנאשם 2 מורשע בארבע עבירות לפי סעיף 98(ג2)(4) לחוק מיסוי מקרקעין, וב-10 עבירות לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה.

ניתנה היום, ט"ו אלול תשע"ט, 15 ספטמבר 2019, במעמד הצדדים